

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
 ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

00160643

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	
ΑΡ. ΕΙΣ.	60643 + CD
COMP.	41924
ΤΑΞΗ	327.4950497 ΤΡΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	

Τρανούλη Ευαγγελία (ΜΘ/06035)

Πειραιάς, 2009

Αφιερώνεται στους γονείς μου

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Αναθεωρητική συμπεριφορά στα Βαλκάνια

Η περίπτωση της ΠΓΔΜ

Η Ενδιάμεση Συμφωνία υπό το πρίσμα του Διεθνούς Δικαίου

Τρανούλη Ευαγγελία

Σημαντικοί όροι: Ενδιάμεση Συμφωνία, Διεθνές δίκαιο, Μακεδονία, Διμερείς Σχέσεις, κοινά αποδεκτή λύση

Περίληψη

Από την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην ΠΓΔΜ, γίνονται προσπάθειες εξεύρεσης μίας κοινά αποδεκτής λύσης γύρω από το επίμαχο ζήτημα της ονομασίας του γειτονικού κράτους, που χρόνια ταλαντεύει τις δύο χώρες.

Κύριος σκοπός της εργασίας αυτής είναι: α) η ευρύτερη κατανόηση του ζητήματος από τον αναγνώστη, β) η σημασία εφαρμογής και κύρωσης της Ενδιάμεσης Συμφωνία υπό το πρίσμα του Διεθνούς Δικαίου και γ) η έρευνα και ανάλυση των εξελίξεων από το 2004 έως σήμερα γύρω από το θέμα της ονομασίας.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν δημιουργούν προβληματισμούς και σκέψεις με επίκεντρο το ζήτημα του ονόματος. Αποδεικνύεται επίσης ότι η υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας αποτέλεσε γέφυρα για την ανάπτυξη ειρηνικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών, με κέρδη και για τις δύο πλευρές. Ενώ παύει να θεωρείται η λύση στο χρόνιο πρόβλημα του ζητήματος της ονομασίας

Πρόκειται ουσιαστικά περισσότερο για μία έρευνα, αν το εξετάσουμε από μεθοδολογικής πλευράς. Ωστόσο, τα έμπρακτα στοιχεία εμφανίζονται ως ο σημαντικότερος παράγοντας και απαραίτητη προϋπόθεση για την σωστή κατανόηση του προβλήματος.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα πρωτίστως να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κύριο Παναγιώτη Ήφαιστο για την αμέριστη βοήθεια που μου παρείχε, τις πολύτιμες και συνετές συμβουλές και παρατηρήσεις που έκανε σε αυτή την μελέτη. Επίσης ευχαριστώ όλους τους συναδέλφους μου, και κυρίως τον Ανδρέα Χατζηβασιλείου, στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς για την συνεχιζόμενη συμπαράσταση του. Τέλος, ευχαριστώ τους γονείς μου που στάθηκαν αρωγοί σε όλη την μακρόχρονη πορεία των μαθητικών και φοιτητικών μου χρόνων. Χωρίς την αμέριστη συμπαράσταση τους, σε όλους τους τομείς, δεν θα βρισκόμουν σήμερα εδώ.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες

Κατάσταση Παραρτημάτων

Κατάσταση Πινάκων

Κατάσταση Διαγραμμάτων

Περίληψη

Εισαγωγή

Ιστορική Αναδρομή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Η πολιτική υπόσταση της

Ενδιάμεσης Συμφωνίας

Η Επιβολή του εμπάργκο

1.3 Η υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

(Δομή και περιεχόμενο)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η Ενδιάμεση Συμφωνία και το ζήτημα

της κύρωσης από Ελλάδα και ΠΔΓΜ

2.2 Η διεθνής θέσης της ΠΓΔΜ και

η στάση της Ελλάδος

ΚΕΦΑΛΙΟ 3

3.1 Η εκκρεμότητα για τη

διαφορά στην ονομασία

3.2 Το ζήτημα της ονομασίας

σε επίπεδο της δημόσιας πρόσληψης

ΚΕΦΑΛΙΟ 4

Τρέχουσες εξελίξεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία ---

Παραρτήματα

Παράρτημα I

Το σχέδιο Vance-Owen

Παράρτημα II

Η Μεταβατική Συμφωνία της Νέας Υόρκης
13 Σεπτεμβρίου 1995

Πίνακες

Διαγράμματα

Παράρτημα 1

Πίνακας 1: Τα κράτη μέλη της Ο.Κ.Ε.

Παράρτημα 2

Πίνακας 2: Η Ο.Κ.Ε. και η Συμφωνία της Νέας Υόρκης 1995
- Διατάξεις της Ο.Κ.Ε.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Κατάσταση Παραρτημάτων

ii

Κατάσταση Παραρτημάτων

Παράρτημα I: Τίτλος: Το σχέδιο Vance-Owen

Παράρτημα II Τίτλος: Η Μεταβατική Συμφωνία της Νέας Υόρκης 13 Σεπτεμβρίου 1995

Παράρτημα I: Τίτλος: Το σχέδιο Vance-Owen

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Κατάσταση Πινάκων

III

Πίνακας 1: Τίτλος: Ιστορικές Περίοδοι

Πίνακας 2: Τίτλος: Η εθνολογική και θρησκευτική συνείδηση της ΠΓΔΜ

Πίνακας 3: Τίτλος: Κατανομή εξωτερικού Εμπορίου ΠΓΔΜ 1992-1995

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Κατάσταση Διαγραμμάτων

IV

Διάγραμμα 1: Τίτλος: Οι ελληνικές εξαγωγές προς την ΠΓΔΜ 1993-2001

Διάγραμμα 2: Τίτλος: Οι εξαγωγές της ΠΓΔΜ προς την Ελλάδα 1993-2001

Εισαγωγή

Οι συνεχείς και πολυαίμακτοι πόλεμοι στην πρώην Γιουγκοσλαβία (1991-2001), όχι μόνο οδήγησαν εκατομμύρια ανθρώπους στον εκτοπισμό και στην αναγκαστική μετανάστευση, αλλά έθεσαν υπό αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα του πολυεθνικού κρατικού μοντέλου στα Βαλκάνια.

Η Σοσιαλιστική Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας (1945-1991) αποτελούσε πρότυπο πολυεθνικού ομοσπονδιακού κράτους, όχι μόνο για τα ευρωπαϊκά, αλλά και για τα παγκόσμια επίπεδα. Το τεχνητό κατασκεύασμα του Τίτο ήταν από κάθε άποψη αξιοθαύμαστο, εφόσον στα πλαίσια του συμβίωναν ειρηνικά για μισό σχεδόν αιώνα έξι «κυρίαρχοι λαοί» και δεκάδες μειονότητες.

Η αιματηρή διάλυση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας αμφισβήτησε την βιωσιμότητα του πολυεθνικού μοντέλου κρατικής οργάνωσης στα Βαλκάνια. Την αμφισβήτηση αυτή ενίσχυσαν η έλλειψη δημοκρατίας, η οικονομική εξαθλίωση, η άνοδος του λαϊκισμού και του εθνικισμού, οι θρησκευτικές διαφορές και η τροφοδοτούμενη καχυποψία των βαλκανικών λαών.

Η θέση της Ελλάδας, με την συμμετοχή της στο ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκή Κοινότητα τότε) καθώς και με την οικονομική ευημερία σε σχέση με άλλα βαλκανικά κράτη, της έδωσαν την δυνατότητα να παρακολουθεί τα γεγονότα από πλεονεκτική θέση. Η γεωγραφική της θέση όμως την καθιστούσε σε πιο τρωτή θέση από την στιγμή που διακυβεύονταν τα εθνικά της συμφέροντα.

Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1990, η ελληνική κυβέρνηση επέλεξε να αγνοήσει την σημασία των ευρύτερων εξελίξεων στη γειτονική χώρα και να επικεντρωθεί κυρίως στην ονομασία, την αναγνώριση και το μέλλον της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας.

Η περίοδος με την οποία καταπιάνομαι είναι σχετικά πρόσφατη. Πρόκειται για μια προσπάθεια έρευνας και ανάλυσης των γεγονότων του δεκαοκτάχρονου διπλωματικού αγώνα για την ονομασία του κράτους των Σκοπίων από την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας μέχρι τις τρέχουσες εξελίξεις.

Η εργασία χωρίζεται στα εξής μέρη: Αρχικά δίνεται το ιστορικό υπόβαθρο και κυρίως αναλύει τη φύση του προβλήματος. Ξεκινά με την ίδρυση της Ομόσπονδης Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας, την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της, την προσπάθεια του Τίτο να δημιουργήσει ομόσπονδο «μακεδονικό» κράτος και να επιλύσει το Μακεδονικό Ζήτημα με αποτέλεσμα τη δημιουργία αντιδικίας με την Ελλάδα για την ονομασία της χώρας και την προσφυγή του θέματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για τυχόν επίλυση του θέματος.

Το πρώτος μέρος παρακολουθεί, αναλύει και σχολιάζει την περίοδο 1993-1995. Στο σημείο αυτό δεσπόζει η απόφαση του Ανδρέα Παπανδρέου να επιβάλλει το λεγόμενο εμπάργκο. Στόχος ήταν να μετατεθεί το κέντρο βάρους της αντιπαράθεσης από το πεδίο της διεθνούς αναγνώρισης στο πεδίο των διμερών σχέσεων με αποτέλεσμα να οδηγήσει τα πράγματα στην υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας. Παράλληλα δίνεται έμφαση στη δομή και το περιεχόμενο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας.

Το δεύτερο μέρος αναλύει τις προσπάθειες που κατέβαλλαν και οι δύο πλευρές ώστε να παραμερίσουν κάθε εμπόδιο και να θέσουν σε νέες λειτουργικές βάσεις τις μεταξύ τους σχέσεις. Για να το πετύχουν αυτό προχώρησαν σε διάφορους νομικούς και διπλωματικούς ακροβατισμούς με σκοπό να αποφύγουν την εμπλοκή τους σε ανεπίλυτα ζητήματα.

Το τρίτο μέρος αναλύει την πορεία διευθέτησης της διαφοράς για το όνομα το οποίο προκαλεί προβληματισμούς αλλά και σκέψεις για την παραπέρα εξέλιξη του ζητήματος. Στο επίπεδο της δημόσιας πρόσληψης, η εικόνα του προβλήματος παραμένει συγκεχυμένη. Ξεπερνά, θα μπορούσε να πει κανείς, τις ενέργειες που γίνονται σε «επίσημο επίπεδο». Η γενική διαπίστωση είναι ότι σημαντικό τμήμα της κοινής γνώμης παραμένει σε παραδοσιακές θέσεις και επηρεάζει τα άτομα σε προσωπικό επίπεδο.

Το τέταρτο μέρος παρακολουθεί και αναλύει τις εξελίξεις της περιόδου 2004-2008. Την απόφαση του Κωνσταντίνου Καραμανλή να θέσει ως όρο για την ένταξη της FYROM στο NATO την επίλυση του προβλήματος της ονομασίας. Διερευνά τις προϋποθέσεις και προτάσεις του Μάθιου Νίμιτς για μία έντιμη συμβιβαστική λύση. Η εργασία κλείνει με προσωπικά συμπεράσματα αποτίμησης του συνολικού διπλωματικού αγώνα για την εξεύρεση μίας κοινά αποδεκτής λύσης.

Ιστορική Αναδρομή

Η ιστορία της πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας (ΠΓΔΜ) παραπέμπει μόνο στο πρόσφατο παρελθόν αφού πρόκειται για μία οντότητα, που οφείλει τη γένεση της στη δημιουργία της Ομοσπονδιακής Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας από τον Στρατάρχη Τίτο μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (1945).

Η πρόθεση του Τίτο να δημιουργήσει ομόσπονδο «μακεδονικό» κράτος είχε διαφανεί αρκετά νωρίτερα, όταν στους κόλπους του Κομμουνιστικού Κόμματος Γιουγκοσλαβίας συγκροτήθηκε το «Κομμουνιστικό Κόμμα Μακεδονίας» και ο στρατηγός Τέμπο οργάνωσε το «Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό της Μακεδονίας».

Από εκεί και πέρα όλες οι προσπάθειες του Τίτο επικεντρώθηκαν στο πως θα μπορούσε να λύσει το Μακεδονικό ζήτημα προς όφελος της χώρας του. Πρόκειται ουσιαστικά για την αρχή μιας νέας περιόδου, κατά την διάρκεια της οποίας η Γιουγκοσλαβία αρχίζει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο και να προβάλλει διεκδικήσεις έναντι της Ελλάδας.

Σύμφωνα με την απόφαση της τότε κυβέρνησης, που συστήθηκε από το Αντιφασιστικό Εθνικό Απελευθερωτικό Συμβούλιο (19.11.1945)¹ αλλά και το γιουγκοσλαβικό σύνταγμα του Ιανουαρίου 1946, μία από τις ημιαυτόνομες επαρχίες της Σερβίας ονομάστηκε «Μακεδονία». Αργότερα, η οντότητα αυτή αποτέλεσε μια από τις έξι ομόσπονδες δημοκρατίες, που συνιστούσαν τη Γιουγκοσλαβία (Σερβία, Κροατία, Σλοβενία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη- Μαυροβούνιο και τη «Μακεδονία»).

Σε συνέχεια των τεράστιων πολιτικών και οικονομικών αλλαγών που σημειώθηκαν στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη στο τέλος του Ψυχρού Πολέμου, η ΠΓΔΜ επέλεξε τη λύση της απόσχισης από την Ομοσπονδιακή Λαϊκή Δημοκρατία της Γιουγκοσλαβίας και την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της το Σεπτέμβριο του 1991, επιλογή που προτίμησαν τέσσερις από τις έξι συνολικά οντότητες (εκτός δηλαδή από την Σερβία και το Μαυροβούνιο).

¹ Λ. Γκούμας- Σ. Κωτσιόπουλος, 1999, σελ. 345- 349

Τον Ιανουάριο του 1991 ο πρόεδρος της *Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας Κίρο Γκλιγκόροφ* (Kiro Gligorov) κηρύσσει την πλήρη ανεξαρτησία της χώρας, μετά από τα συντριπτικά αποτελέσματα του δημοψηφίσματος και τη μετονομασία της σε (με το αμφισβητούμενο συνταγματικό όνομα) *Δημοκρατία της Μακεδονίας*. Το Βελιγράδι συνεργάστηκε και απέσυρε όλες τις ομοσπονδιακές Γιουγκοσλάβικες δυνάμεις από την χώρα και η απόσχιση ήταν ειρηνική και αναίμακτη

Η απόφαση της ΠΓΔΜ ήταν το αποτέλεσμα των άκαρπων διαπραγματεύσεων που ξεκίνησαν τον Μάρτιο του 1991 οι έξι ομόσπονδες δημοκρατίες γύρω από την υιοθέτηση κοινών αποφάσεων για το θεσμικό μέλλον τους.

Πριν από τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας το θέμα της ονομασίας ήταν περιορισμένα γνωστό στον Ελληνικό χώρο. Χαρακτηριστικό των πνευμάτων της εποχής (πριν από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο) είναι ότι ο πεζογράφος Στρατής Μυριβήλης γράφει το 1924 στο βιβλίο του "Η Ζωή εν Τάφω" για του κατοίκους της Σλαβικής Μακεδονίας κατά τη διάρκεια του Α' Π.Π:

« ... τη γλώσσα τους την καταλαβαίνουν περίφημα και οι Βούλγαροι κι οι Σέρβοι, αντιπαθούν τους πρώτους γιατί τους πήρανε τα παιδιά τους στο στρατό. Μισούν τούς δεύτερους που τους κακομεταχειρίζονται για Βουλγάρους. Και κοιτάνε με αρκετά συμπαθητική περιέργεια εμάς τους περαστικούς ρωμιούς επειδή είμαστε οι γνήσιοι πνευματικοί υπήκοοι τού Πατρίκ, δηλαδή του "Ορθόδοξου Πατριάρχη της Πόλης" "Ωστόσο δεν θέλουν να είναι μήτε "Μπουλγκάρ" (Βούλγαροι) μήτε "Σρρπ" μήτε "Γκρρρτς" (Ελληνες). Μοναχά "Μακεντόν ορτοντόξ".»²

Από τον Ιανουάριο του 1992 εγκαινιάσθηκε μια αντιδικία με τη γείτονα Ελλάδα για την ονομασία της χώρας που κρατάει μέχρι σήμερα. Αποτέλεσμα της ελληνικής ένστασης υπήρξε η αναγνώριση από τη συντριπτική πλειοψηφία των μελών της διεθνούς κοινότητας της χώρας ως ΠΓΔΜ.

² Στρατής Μυριβήλης, 1924, σελ. 45

Από την διακήρυξη της ανεξαρτησίας του, το κράτος βρίσκεται σε πολιτική και διπλωματική διαμάχη με την Ελλάδα, με επίκεντρο το συνταγματικό του όνομα, «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Η Ελλάδα προέταξε ως επιχειρήματα την ελληνική προέλευση του όρου και τον ήδη υπάρχοντα χαρακτηρισμό της βόρειας περιοχής της Ελλάδας ως «Μακεδονία».³

Η Ελλάδα καθυστέρησε την διπλωματική αναγνώριση της χώρας επικαλούμενη ότι ο όρος «Μακεδονία» είναι ελληνικός και συνεπάγεται σε εδαφικές διεκδικήσεις της πΓΔΜ στην βόρεια Ελλάδα.

Για τον λόγο αυτό η χώρα χρησιμοποίησε την ονομασία «πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας», προκειμένου να εισέλθει στον ΟΗΕ το 1993. Όταν οι ΗΠΑ αναγνώρισαν την χώρα ως FYROM το 1994 η Ελλάδα αντέδρασε κηρύπτοντας οικονομικό εμπάργκο και κλείνοντας το λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Η άρση του εμπάργκο ήρθε περίπου ενάμισι χρόνο αργότερα τον Νοέμβριο του 1995, με την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας, αφότου η πΓΔΜ άλλαξε την σημαία της, τα νέα χαρτονομίσματα, τα επίμαχα άρθρα (*περί μεταβολής συνόρων και εδαφικών διεκδικήσεων και περί προστασίας μειονοτήτων σε γειτονικές χώρες*) στο Σύνταγμά της και οι δύο χώρες συμφώνησαν να διαπραγματευτούν για την επίτευξη μιας κοινής αποδεκτής λύσης στο θέμα της τελικής ονομασίας.⁴

Από τότε και μέχρι σήμερα υποτίθεται πως ο διάλογος μεταξύ των δύο χωρών θα είχε προχωρήσει και θα βρισκόταν σε καλό σημείο, κυρίως δε πως θα τηρούσαν τα συμφωνηθέντα. Όμως η κυβέρνηση των Σκοπίων δεν δέχτηκε καμία συζήτηση για το θέμα του ονόματος.

Το Σεπτέμβριο του 2002 έληξε η Ενδιάμεση Συμφωνία η οποία παρατείνεται «σιωπηλώς». Έκτοτε η Αμερική ενδιαφέρεται απλά και μόνο να κλείσει το θέμα των Σκοπίων αδιαφορώντας για τις συνέπειες μιας βεβιασμένης απόφασης. Το Νοέμβριο του 2002, μία μόνο μέρα μετά τις εκλογές έρχονται με ένα ξαφνικό πλην όμως προκαθορισμένο διπλωματικό χτύπημα να αναγνωρίσουν τα Σκόπια με το συνταγματικό τους όνομα ως Δημοκρατία της Μακεδονίας. Υπήρχαν βέβαια οι ενδείξεις ότι κάτι δεν

³ Floudas, Demetrius Andreas, 1996, p.24.

⁴ Floudas, Demetrius Andreas, et al, 2002, p. 85

πάει καλά γιατί λίγο διάστημα πριν η Αμερική είχε υπογράψει δύο διακρατικές συμφωνίες με την ΠΓΔΜ, στις οποίες η χώρα αναφέρεται με το όνομα «Μακεδονία». Η πρώτη τον Ιούνιο του 2003 για την εξαίρεση των Αμερικανών πολιτών από τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου και η δεύτερη στις 11 Οκτωβρίου του 2004 όταν ο Ντ. Ράμσφελντ υπέγραψε αμυντική συμφωνία με τα Σκόπια.

Η Αμερική χρησιμοποίησε ως επιχείρημα την πιθανή αναβίωση των διακοινοτικών διαφορών (Σλάβων και Αλβανών) και έγινε λόγος για κίνηση που θα ενίσχυε την κυβέρνηση της ΠΓΔΜ εν όψει του δημοψηφίσματος της 7 Νοεμβρίου (συμφωνία Αχρίδας 13/8/2001 Σλάβων και Αλβανών για το Νέο Διοικητικό Χάρτη) για εκχώρηση περαιτέρω εξουσιών στην αλβανική μειονότητα της χώρας. Τελικά, όπως ήταν αναμενόμενο, το δημοψήφισμα (7/11/2004) απέτυχε και η θέση των Αλβανών στα Σκόπια ενισχύεται.

Στις 25 Απριλίου 2005, για πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια, τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων της Ε.Ε. αναφέρονται στις πρόσφατες εξελίξεις του θέματος του ονόματος της «πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας» ως εξής:

«Το Συμβούλιο σημείωσε τις πρόσφατες εξελίξεις ως προς τη διαφορά του ονόματος της «πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας» και συγκεκριμένα το σύνολο των προτάσεων που παρουσίασε ο Ειδικός Εκπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα στα Η.Ε. του οποίου και στηρίζει τις προσπάθειες. Το Συμβούλιο παρότρυνε και τις δύο πλευρές να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους προκειμένου να βρεθεί σύντομα, ως αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων, μία κοινώς αποδεκτή λύση, στο πλαίσιο των Αποφάσεων 817/1993 και 845/1993 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών»⁵.

Στις 8 Οκτωβρίου 2005 ο κ. Νίμιτς παρουσίασε μία νέα πρόταση, το περιεχόμενο της οποίας δεν έχει δημοσιοποιηθεί. Η ΠΓΔΜ αποδέχθηκε κατ' αρχήν τη νέα πρόταση Νίμιτς. Αντιθέτως, η Ελλάδα την επέστρεψε ως απαράδεκτη, εφόσον υιοθετούσε τις θέσεις της πλευράς της ΠΓΔΜ.

⁵ Απόφαση 817/1993 και 845/1993 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Σήμερα η ευθύνη στο θέμα της ονομασίας της ΠΓΔΜ δεν εντοπίζεται πλέον στην Αθήνα, η οποία ακολουθεί σώφρονα, γενναιόδωρη και συμβιβαστική πολιτική. Δυστυχώς το σύνδρομο του διαπραγματευτικού μαξιμαλισμού εξακολουθεί να ταλανίζει τα Σκόπια. Είναι καιρός για τους γείτονές μας να αντιληφθούν ότι η Ελλάδα αποτελεί γι' αυτούς σημαντικό οικονομικό και πολιτικό στήριγμα.

Καθώς αντιμετωπίζουν την προοπτική αναταράξεων από εξτρεμιστικές οργανώσεις αλβανικού αλυτρωτισμού, πρέπει να καταλάβουν ότι ο μόνος δρόμος απεμπλοκής τους από τη μοίρα του διαδίκου ανοίγεται από τις διευρύνσεις της ΕΕ και του ΝΑΤΟ. Και όπως είναι γνωστό η ένταξη στις δύο αυτές θεσμικές οικογένειες συνεπάγεται την ειρηνική επίλυση των διαφορών που οι υποψήφιος χώρες έχουν με γειτονικά τους κράτη.

Η ανακοίνωση της συνομολόγησης της Συμφωνίας ήταν αναπόφευκτο ότι θα προκαλούσε ζωηρές συζητήσεις. Οι ενστάσεις επικεντρώθηκαν σε δύο κυρίως σημεία: την παράκαμψη της ουσίας της διένεξης (δηλαδή το όνομα του κράτους), και τη διαδικασία που επιλέχθηκε για τη διαπραγμάτευση του ονόματος. Αντίθετα πέρασε ομαλά η κατάργηση του εμπάργκο, η αποκατάσταση ομαλών διπλωματικών σχέσεων με χρήση του ονόματος FYROM και η παραχώρηση πλείστων όσων διευκολύνσεων στη γειτονική χώρα, που άλλοτε σηματοδοτούσαν πρόσθετες εστίες προστριβών.⁶

⁶ Ε. Κωφός, 2003, σελ.170

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Λ. Γκούμας- Σ. Κωτσιόπουλος, 1999, «Το Χρονικό του 20^{ου} Αιώνα, 1999», τόμος Α', εκδόσεις ΔΟΜΙΚΗ
2. Ε. Κωφός- Β. Βλασιδης, 2003, «Αθήνα- Σκόπια: Η επτάχρονη Συμβίωση», Εκδόσεις Παπαζήση,
3. Στρατής Μυριβήλης, 1924, "Η Ζωή εν Τάφω", εκδόσεις Εστία

Αγγλική Βιβλιογραφία

1. Floudas, Demetrius Andreas, 1996, "A Name for a Conflict or a Conflict for a Name? An Analysis of Greece's Dispute with FYROM", Columbia University Press.
2. Floudas, Demetrius Andreas; 2002, "Pardon? A Name for a Conflict? FYROM's Dispute with Greece Revisited" in: Kourvetaris *The New Balkans*, East European Monographs: Columbia University Press.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Η πολιτική υπόσταση της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

Η εξαγγελία της ίδρυσης της ομόσπονδης «Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας» ως τμήμα του νοτιότερου μέρους της Ομοσπονδιακής Λαϊκής Δημοκρατίας της Μακεδονίας τοποθετείται στις 8 Αυγούστου 1944 και η ίδρυση της στις 30 Απριλίου 1945⁶. μετά την μετονομασία της από «Λαϊκή» σε «Σοσιαλιστική» μετονομάστηκαν και οι επιμέρους δημοκρατίες.

Από την εποχή εκείνη, η νοτιότερη δημοκρατία ονομάζεται «Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας», που παραμένει ως το Μάρτιο του 1991, - προσδιορισμοί ανάλογοι χρονικά με τις εκάστοτε εξελίξεις στην Γιουγκοσλαβία και στο διεθνές πολιτικό γίνεσθαι⁷.

Από τα τέλη της δεκαετίας του '80, η δραματική τροπή στο πολιτικό σκηνικό στην Ανατολική Ευρώπη παρέσυρε και τη Γιουγκοσλαβία. Μετά την Σλοβενία και την Κροατία, ακολούθησαν και στο νοτιότερο ομόσπονδο μέλος όλες οι εσωτερικές και οι διεθνείς διαδικασίες για την απόσχιση του από τη γιουγκοσλαβική ομοσπονδία⁸.

Η Ελλάδα βρέθηκε να συνορεύει στο βορρά με ένα νέο κράτος, ένα κράτος πολυεθνικό και ευπαθές, το οποίο κληρονόμησε ένα σημαντικό αριθμό οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών προβλημάτων από την ομοσπονδία, στην οποία ανήκε και υιοθετούσε την ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας»⁹.

Η διεκδίκηση της ονομασίας από τη νέα κρατική οντότητα προκάλεσαν ένα αρκετά έντονο αρνητικό αντίκτυπο στην ελληνική πολιτική, διπλωματική και κοινωνική ζωή, που αντικατοπτρίστηκε στις σχέσεις της Ελλάδας με το νέο γειτονικό κράτος. Όπως υποστήριξε ο καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου Κρατερός Ιωάννου:

⁶ Ιωάννου Κ., 1992, σελ. 259

⁷ Ρούκουνας Ε., 1982, σελ. 70-72

⁸ Τζώνος Θ. Χ., 1994, σελ. 9

⁹ Παρατηρητήριο Βαλκανίων- FYROM, 1991, σελ. 11 και 21

«... η ελληνική αντίδραση για το όνομα δημιουργήθηκε κυρίως στη βάση ότι το όνομα Μακεδονία, σε οποιαδήποτε γραμματική μορφή μέσα στην επίσημη ονομασία των Σκοπίων, υποκρύπτει εδαφικές διεκδικήσεις, αποτελεί προσημείωση για μελλοντικές αλυτρωτικές ενέργειες και απόπειρα μονοπώλησης του συνόλου ενός γεωγραφικού χώρου, ο οποίος δεν ανήκει παρά μόνο κατά ένα μικρό τμήμα στο συγκεκριμένο κράτος»¹⁰.

Οι διμερείς σχέσεις μεταξύ του νέου κράτους και της Ελλάδας μετατέθηκαν σύντομα στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η διεθνής παρουσία του επικυρώθηκε με την είσοδο του στα Ηνωμένα Έθνη, με την προσωρινή ονομασία «Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» εξαιτίας της διαφοράς που έχει προκύψει γύρω από την ονομασία του κράτους.

Το σχέδιο για την επίλυση των διαφορών μεταξύ Ελλάδας και ΠΓΔΜ, που υπέβαλλαν οι μεσολαβητές των Ηνωμένων Εθνών Cyrus και David Owen, την 14^η Μαΐου 1993¹¹, έδειχνε να αποτελεί ένα βασικό και ουσιαστικό βήμα με σκοπό την εξομάλυνση των σχέσεων των δύο χωρών, που απασχολούσαν τόσο τον ΟΗΕ, όσο και την ΕΕ.

Όμως, το σχέδιο των Vance και Owen θεωρήθηκε απλά ένα μόνο «ιντερλούδιο» σε μία έντονη περίοδο έντασης, που κορυφώθηκε τον Φεβρουάριο του 1994, ημερομηνία στην οποία η Ελλάδα διέκοψε την λειτουργία του προξενείου της στα Σκόπια, καθώς και τη διακίνηση εμπορευμάτων προς τα Σκόπια, από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης, με εξαίρεση αυτά που ήταν απολύτως αναγκαία για ανθρωπιστικούς λόγους¹².

1.2 Η επιβολή του εμπάργκο

Χρειάστηκε περισσότερο από ένα χρόνο από την λήψη των ελληνικών μέτρων του 1994 προκειμένου τα δύο μέρη να συμφωνήσουν σε κοινούς αποδεκτούς όρους συνύπαρξης. Στο σημείο που είχαν φτάσει τα πράγματα, ο Ανδρέας Παπανδρέου δεν είχε πολλές επιλογές. Διέκοψε τη λειτουργία του ελληνικού προξενείου στα Σκόπια και επέβαλλε

¹⁰ Ελευθεροτυπία, 19.5.1993.

¹¹ Καθημερινή, 15-5-1993

¹² Επισημαίνεται ότι η Ελλάδα είχε λάβει οικονομικά μέτρα σε βάρος της ΠΓΔΜ και κατά το δεύτερο ήμισυ του 1992.

εμπάργκο με την απαγόρευση της χρήσης του λιμένος της Θεσσαλονίκης για τη διεξαγωγή του εξωτερικού εμπορίου των Σκοπίων, με μοναδικό σκοπό να μετατοπίσει το κέντρο βάρους της πολιτικής από τη διπλωματική μάχη για την αποτροπή της διεθνούς αναγνώρισης στο διμερές πεδίο της άσκησης οικονομικής πίεσης.

Ο δημοσιογράφος Λυγερός έγραφε στον «Επενδυτή»:

«.. Το πιθανότερο είναι πως η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα υιοθετήσει μία πολιτική άσκησης οικονομικών πιέσεων στα Σκόπια, με σκοπό να τα υποχρεώσουν σε εύθετο χρονικό διάστημα να ζητήσουν συμβιβασμό από μειονεκτική θέση, ώστε η Αθήνα να αποσπάσει τη καλύτερη συμβιβαστική λύση στο θέμα της ονομασίας. Το βασικό πολιτικό όπλο που διαθέτει η ελληνική πλευρά είναι πως η γειτονική νεοσπαγή Δημοκρατία έχει απόλυτη ανάγκη την Ελλάδα για να επιβιώσει στα ταραγμένα Βαλκάνια. Μ' αυτό τον τρόπο η Αθήνα θα μετατοπίσει το κέντρο βάρους από την διπλωματική αντιπαράθεση στο πεδίο του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και θα το μεταφέρει στη πεζή καθημερινότητα της οικονομίας»¹³

Σκοπός της κίνησης ήταν να συνειδητοποιηθεί από το διεθνή παράγοντα και κυρίως από τους Σλαβομακεδόνες ότι η επιβίωση του κράτους τους εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από την ομαλοποίηση των σχέσεων τους με την Ελλάδα. Ο Ανδρέας Παπανδρέου θεωρούσε πως με την επιβολή του εμπάργκο, παρά τις αντιδράσεις που θα προκαλούσε, θα υποχρέωνε τα Σκόπια να αναζητήσουν, από μειονεκτική θέση, ένα συμβιβασμό με την Αθήνα.

Οι αντιδράσεις υπήρξαν έντονες, τόσο στο εξωτερικό, όσο και στο εσωτερικό της χώρας. Αρχικά, αντέδρασαν εκείνοι που υποστήριζαν ότι το όνομα δεν έχει μεγάλη σημασία, που σε κάθε ευκαιρία ζητούσαν να κλείσει αμέσως το πρόβλημα, χωρία να ομολογούν ότι αυτό μπορούσε να γίνει μόνο εάν η Αθήνα αναγνώριζε το γειτονικό κράτος ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Αμέσως μετά άρχισαν να διατείνονται ότι το εμπάργκο δεν θα απέδιδε και γι' αυτό έπρεπε να αρθεί, με τον ισχυρισμό ότι το μόνο αποτέλεσμα ήταν να γίνουν πλούσιοι ορισμένοι επιχειρηματίες.

¹³ Επενδυτής, 22-10-1994

Πρόθεση της Αθήνας ήταν η έμπρακτη πίεση και όχι η τιμωρία. Το εμπάργκο αποτελούσε ένα σοβαρό διαπραγματευτικό όπλο στα χέρια της ελληνικής διπλωματίας, παρ' ότι η ίδια φρόντισε να το εξασθενήσει με πολλές εξαιρέσεις. Αρχίζουν οι πιέσεις από τους μεσολαβητές για άρση του εμπάργκο. Η Ελλάδα παραπέμπεται στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Το Δικαστήριο όμως δεν κάνει δεκτό το αίτημα για λήψη ασφαλιστικών μέτρων κατά της Ελλάδας.

Τον Σεπτέμβριο του 1995 η Αμερική εντείνει τις πιέσεις της για άρση του εμπάργκο. Στις 4 Σεπτεμβρίου του 1995 έρχεται στην Αθήνα ο υφυπουργός της Αμερικής Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ όπου έχει συνομιλίες με τον πρωθυπουργό Α. Παπανδρέου και τον υπουργό Εξωτερικών Κάρλο Παπούλια. Την ίδια μέρα πάει και στα Σκόπια όπου έχει συνομιλίες με την εκεί ηγεσία. Έτσι από τα Σκόπια ο Χόλμπρουκ, από την Αθήνα ο επιτετραμμένος της πρεσβείας Τόμας Μίλερ και από την Ουάσινγκτον ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Νικόλας Μπέρνς ανακοινώνουν ταυτόχρονα την επίτευξη συμφωνίας Ελλάδας –Σκοπίων για απευθείας διάλογο υπό την αιγίδα του Σάιρους Βάνς, με σκοπό την υπογραφή μιας Ενδιάμεσης Συμφωνίας¹⁴.

Το νέο πολιτικό κλίμα εκφράστηκε στο κείμενο μίας διεθνούς συνθήκης: της Ενδιάμεσης Συμφωνίας, η οποία υπογράφηκε από τον τότε Υπουργό Εξωτερικών της Ελλάδας, Κάρλο Παπούλια και της ΠΓΔΜ, Stevo Crvenkowski, την 13^η Σεπτεμβρίου 1995, στη Νέα Υόρκη. Η Ενδιάμεση Συμφωνία υπογράφηκε και από τον Cyrus Vance, με την ειδικότητα του Ειδικού Απεσταλμένου των Η.Ε.¹⁵.

Η Συμφωνία προβλέπει: Τον σεβασμό των υπάρχοντων συνόρων. Την υποχρέωση από την Ελλάδα να αναγνωρίσει τα Σκόπια με την προσωρινή ονομασία Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Η ΠΓΔΜ θα πρέπει να προχωρήσει σε άμεση αλλαγή του συμβόλου που υπάρχει στη σημαία της. Η ΠΓΔΜ θα πρέπει να διακηρύξει ότι η ερμηνεία των επίμαχων άρθρων στο Σύνταγμά της δεν ερμηνεύονται ως διεκδίκηση ελληνικού εδάφους αλλά ούτε και ως ανάμιξη στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδας.

¹⁴ Καθημερινή, 5-9-1995

¹⁵ Country Report, Implementation of the Helsinki Final Act, April 1, 1997- March 31, 1998

1.3 Δομή και Περιεχόμενο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

Η Ενδιάμεση Συμφωνία αποτελείται από Προοίμιο, 23 άρθρα κατανομημένα σε 6 μέρη και μια ακροτελεύτεια ρύθμιση σχετικά με τη γλώσσα του κειμένου της Ενδιάμεσης Συμφωνίας και τη θέση της σε ισχύ. Η δομή της Συμφωνίας έχει ως εξής¹⁶:

Προοίμιο

Μέρος Α. Φιλικές σχέσεις και μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης (άρθρα 1-8)

Μέρος Β. Ανθρώπινα και πολιτιστικά δικαιώματα (άρθρα 9-10)

Μέρος Γ. Διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακοί θεσμοί (άρθρα 11)

Μέρος Δ. Συμβατικές σχέσεις (άρθρα 12-14)

Μέρος Ε. Οικονομικές, εμπορικές, περιβαλλοντικές και νομικές σχέσεις (άρθρα 15-20)

Μέρος ΣΤ. Τελικοί όροι (άρθρα 21-23)

Η Συμφωνία συντίθεται από 6 μέρη¹⁷:

- ❖ Το Πρώτο Μέρος λειτουργεί εγγυητικά για το σεβασμό της Συμφωνίας από τα ενδιαφερόμενα μέρη και αφορά στις μεταξύ τους φιλικές Σχέσεις και στη σύναψη Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης.
- ❖ Το Δεύτερο Μέρος περιλαμβάνει τις διατάξεις εκείνες που διέπουν τις Πολιτιστικές και Ανθρώπινες Σχέσεις.
- ❖ Οι διατάξεις του Τρίτου Μέρους λειτουργούν ευνοϊκά για τη συμμετοχή της ΠΓΔΜ στις οργανωμένες θεσμικές δομές της διεθνούς κοινότητας (διεθνείς οργανισμοί).
- ❖ Το Τέταρτο είναι αφιερωμένο στη δυνατότητα σύναψης συμβατικών σχέσεων μεταξύ των δύο πλευρών.
- ❖ Οι διατάξεις του Πέμπτου Μέρους προβάλλουν την αναγκαιότητα σύναψης εμπορικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και νομικών σχέσεων μεταξύ δύο όμορων κρατών.
- ❖ Τέλος, οι διατάξεις του Έκτου μέρους διέπουν τη δυνατότητα επίλυσης των διαφορών, που ενδέχεται να προκύψουν κατά την εφαρμογή της Συμφωνίας.

¹⁶ Ε. Κωφός- Β. Βλασιδής, 2003, σελ. 30-31

¹⁷ Παρατηρητήριο Βαλκανίων- FYROM, 1991, σελ. 35

Τα άρθρα της Συμφωνίας παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, αν λάβει κανείς υπόψη του τις διαφωνίες που υπήρξαν μεταξύ των δύο πλευρών για το όνομα «Μακεδονία», το οποίο χρησιμοποιούσε η ΠΓΔΜ ως επίσημη ονομασία.

- ❖ Το άρθρο 3 αναφέρεται στο σεβασμό της εδαφικής ακεραιότητας και την αποτροπή από τρίτο παράγοντα που θα εκφοβίσει την ανεξαρτησία των δύο πλευρών
- ❖ Το άρθρο 4 προτείνει το σεβασμό στα υπάρχοντα σύνορα και την αποφυγή της βίας
- ❖ Το άρθρο 5 συμφωνεί στις συνεχείς διαπραγματεύσεις για την εξεύρεση ονόματος κοινής αποδοχής
- ❖ Το άρθρο 6 διακηρύσσει την πίστη στα υπάρχοντα σύνορα και στο σεβασμό στο Σύνταγμα. Επίσης, τα δύο κράτη δεν θα επηρεάζονται το ένα στις εσωτερικές υποθέσεις του άλλου.
- ❖ Το άρθρο 7 στηρίζει τα μέτρα κατά της χρήσης προπαγάνδας από όπου και αν προέρχονταν, τα οποία θα δημιουργούσαν εχθρικές καταστάσεις και θα προέτρεπαν σε χρήση βίαιων ενεργειών, μίσους ή εχθροπραξιών.
- ❖ Το άρθρο 8 αναφέρεται στην αποφυγή μέτρων που θα εμπόδιζαν την διακίνηση πολιτών και αγαθών μεταξύ των δύο πλευρών.
- ❖ Τα άρθρα 9 και 10 αναφέρονται στα Ανθρώπινα και Πολιτιστικά Δικαιώματα, όπου επισημαίνεται ο σεβασμός όλων των διεθνών συμβάσεων που έχουν υπογράψει και κυρώσει οι δύο χώρες.
- ❖ Το άρθρο 11 αναφέρεται στις Διεθνείς, Πολυμερείς και Τοπικές Συμφωνίες, που συνάπτονται από τα δύο μέρη και στη συμφωνία να μην αποβαίνουν σε βάρος των δύο πλευρών. Η Ελλάδα συμφωνεί να βοηθήσει την ΠΓΔΜ στην προσπάθεια της για οικονομική ανασυγκρότηση στα πλαίσια της ΕΕ.
- ❖ Τα άρθρα 12, 13 και 14 αναφέρονται στις συμφωνίες που είχαν υπογράψει από την Ελλάδα και την πρώην Γιουγκοσλαβία (18 Ιουνίου 1959) και συμφωνούν στην συνέχιση της καλής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδας και ΠΓΔΜ σε θέματα δικαιοσύνης, σε κοινές νομοθετικές ρυθμίσεις και σε συμφωνίες που αφορούν υδρο-οικονομικά ζητήματα. Τα συγκεκριμένα άρθρα επιβεβαιώνουν τις σχέσεις καλής γειτονίας μεταξύ των δύο χωρών και προτείνουν την προώθηση ακόμη καλύτερης διαχείρισης των υδάτινων πόρων που μοιράζονται.
- ❖ Τα άρθρα 15, 16, 17, 18, 19 και 20, αναφέρονται στις Οικονομικές, Εμπορικές, Περιβαλλοντικές και Νομικές σχέσεις. Στο σύνολο τους τα άρθρα προωθούν τις

καλές σχέσεις, την ανταλλαγή απόψεων, τις επιστημονικές και ερμηνευτικές σχέσεις μεταξύ ινστιτούτων και την προσπάθεια να αποφευχθεί η μόλυνση του περιβάλλοντος.

- ❖ Τα υπόλοιπα άρθρα 21, 22 και 23 συμπληρώνουν το Σύμφωνο με τις τυπικές διαδικασίες.

Την παραπάνω συμφωνία ακολούθησε η ανταλλαγή διπλωματικών αντιπροσωπειών μεταξύ των δύο κρατών, γεγονός που βοήθησε ακόμη περισσότερο στην εξομάλυνση των σχέσεων¹⁸.

Το ουσιαστικό περιεχόμενο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας είναι γενικότατο. Πρόκειται για μια «συμφωνία-πλαίσιο» με ευρύτατο θεματικό φάσμα, που θίγει ζητήματα «υψηλής πολιτικής», όπως την ονομασία της ΠΓΔΜ και τη στάση της Ελλάδας απέναντι στη διεθνή παρουσία της και εκτείνεται μέχρι την «ανάπτυξη των ανθρωπίνων σχέσεων» και την «καλή γειτονία» μεταξύ των δύο κρατών-μερών.

Στην Ενδιάμεση Συμφωνία εισάγονται ορισμένες θεμελιώδεις ρυθμίσεις σε ό,τι αφορά τις σχέσεις της Ελλάδας με την ΠΓΔΜ και τη συνύπαρξη των δύο αυτών γειτονικών κρατών στη διεθνή ζωή, οι οποίες μπορούν να ταξινομηθούν στις εξής γενικές θεματικές ενότητες¹⁹:

1. τη θέση σε ισχύ της Ενδιάμεσης Συμφωνίας
2. τη διεθνή θέση της ΠΓΔΜ και τη στάση της Ελλάδας
3. το θέμα του ονόματος της ΠΓΔΜ
4. τις αμοιβαίες εγγυήσεις των κρατών μερών για διάφορα θέματα
5. την ανάπτυξη των αμοιβαίων σχέσεων τους
6. την επίλυση διαφορών και
7. τη χρονική ισχύ της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

Η Ενδιάμεση Συμφωνία ομαλοποίησε τις σχέσεις Αθήνας- Σκοπίων, βάζοντας ουσιαστικά στο ράφι την εκκρεμότητα της ονομασίας. Η διάρκεια της ήταν οκταετής και μετά την πάροδο επτά ετών, είτε η Αθήνα είτε τα Σκόπια είχαν την δυνατότητα να αποσυρθούν με έγγραφη ειδοποίηση. Βέβαια θα τους δέσμευε, όμως, για δώδεκα μήνες.

¹⁸ Παρατηρητήριο Βαλκανίων- FYROM, 1991, σελ. 36

¹⁹ Ε. Κωφός- Β. Βλασιδής, 2003, σελ. 30

Συγκεκριμένα το άρθρο 23 παρ. 2 διαγράφει το μεταβατικό της χαρακτήρα:

« Η συμφωνία αυτή θα παραμείνει δηλαδή σε ισχύ για επτά χρόνια. Μετά την πάροδο αυτής της χρονικής περιόδου το κάθε μέρος μπορεί να αποχωρήσει με γραπτή δήλωση. Η αποχώρηση πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσα σε δώδεκα μήνες μετά την κοινοποίηση της δήλωσης στο άλλο μέρος.»²⁰

Η συμφωνία αυτή ανταποκρίνεται στα Μέτρα οικοδόμησης Εμπιστοσύνης που εισηγήθηκε το Σχέδιο Vance- Owen (14 Μαΐου 1993) και θεωρείται αποτέλεσμα της παρέμβασης των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που επιθυμούν την επίλυση του προβλήματος. Πρόκειται για συμφωνία που παράγει δικαιώματα και υποχρεώσεις και για τις δύο πλευρές.

Ουσιαστικά:

- Παρ' ότι η Αθήνα το είχε απαιτήσει, τελικώς το γειτονικό κράτος δεν αναφέρεται ως FYROM, αλλά ως «δεύτερο συμβαλλόμενο Μέρος». Αυτό σημαίνει ότι τα Σκόπια δεν αναγνώρισαν με τη δική τους υπογραφή την προσωρινή ονομασία. Γι' αυτό και ποτέ δεν την χρησιμοποίησαν. Έχουν υποβάλλει αίτηση αναγνώρισης από τους διεθνείς οργανισμούς, στους οποίους συμμετέχουν, με το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας», αλλά έχει απ' όλους απορριφθεί. Αυτό βέβαια δεν εμποδίζει το γειτονικό κράτος να διεκδικεί δυναμικά τη συμμετοχή του σε διεθνείς εκδηλώσεις και θεσμούς ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας» με αποτέλεσμα να βρίσκεται συνεχώς σε τριβές με το ελληνικό κράτος.
- Η FYROM δεσμεύθηκε να αφαιρέσει τον Ήλιο της Βεργίνας από τη σημαία και τα σύμβολα της.
- Η ελληνική πλευρά δεσμεύθηκε να μην εμποδίσει την ένταξη της FYROM σε διεθνείς οργανισμούς με την προϋπόθεση ότι η ένταξη θα γίνει με το προσωρινό όνομα ή με το οριστικό όνομα, εάν έχει συμφωνηθεί και από τις δύο πλευρές.
- Οι δύο πλευρές δεσμεύθηκαν να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις με σκοπό να βρουν κοινή αποδεκτή λύση στο θέμα της ονομασίας.
- Αποκήρυξαν κάθε είδους εδαφικής διεκδίκησης και επιβεβαίωσαν το απαραβίαστο των συνόρων.

²⁰ Country Report, Implementation of the Helsinki Final Act, April 1, 1997- March 31, 1998

- Τα Σκόπια διακήρυξαν ότι το Σύνταγμα τους (το προοίμιο και το άρθρο 3) δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως διεκδίκηση ελληνικού εδάφους και ως ανάμιξη στις εσωτερικές υποθέσεις της Ελλάδος.
- Αποκηρύχθηκαν οι εχθρικές ενέργειες ή προπαγάνδα από κρατικά ελεγχόμενες υπηρεσίες. Η διάταξη αυτή αποδείχθηκε αναποτελεσματική, γιατί είναι αρκετά γενική σε ότι αφορά τους ορισμούς.
- Η Ελλάδα δεσμεύθηκε ότι δεν έχει το δικαίωμα να εφαρμόσει εμπάργκο ή άλλου είδους συναφείς απαγορεύσεις.
- Συμφωνήθηκε η επιβολή διορθωτικών ενεργειών εάν μία πλευρά χρησιμοποιήσει σύμβολα από την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιάς της άλλης. Οι Σλαβομακεδόνες παραβίασαν αυτή την διάταξη, αλλά και εδώ δεν υπήρχε πρακτικό τρόπο να κριθεί ποιο σύμβολο είναι κληρονομιάς ποιας πλευράς.

Η Ενδιάμεση Συμφωνία αποτέλεσε την αφετηρία μιας ραγδαίας ανάπτυξης διμερών σχέσεων σε όλα τα επίπεδα και κυρίως στον οικονομικό τομέα. Οι ελληνικές επενδύσεις και εξαγωγές εκτινάχθηκαν στα ύψη. Οι δύο πλευρές συνήψαν πολλές συμφωνίες διμερούς συνεργασίας, οι οποίες ίσχυσαν με την υπογραφή τους.

Βιβλιογραφία 1^{ου} Κεφαλαίου

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Ιωάννου Κ., 1992, «Το ζήτημα της αναγνώρισης των Σκοπίων», εκδόσεις Σάκκουλα,
2. Ρούκουνας Ε., 1982, «Διεθνές Δίκαιο II, Το κράτος και το έδαφος- Δίκαιο της Θάλασσας», τεύχος Α', εκδόσεις Σάκκουλα
3. Τζώνος Θ. Χ, 1994, «Το Νομικό και πολιτικό καθεστώς των Σκοπίων», εκδόσεις Ι. Σιδέρης
4. Ινστιτούτο Στρατηγικών και αναπτυξιακών μελετών, «Παρατηρητήριο Βαλκανίων- FYROM», 1991,ΙΣΤΑΜΕ,

Αγγλική Βιβλιογραφία

1. Country Report, Implementation of the Helsinki Final Act, April 1, 1997- March 31, 1998

Άρθρα

2. Ιωάννου Κ., 19.5.1993, «Μακεδονικό: Η ανατομία του σχεδίου Βανς- Όουεν», Ελευθεροτυπία,
3. Καθημερινή, 15-5-1993
4. Σταύρος Λυγερός, 22-10-1994, Επενδυτής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η Ενδιάμεση Συμφωνία και το ζήτημα της κύρωσης από Ελλάδα και ΠΔΓΜ

Η Ενδιάμεση Συμφωνία τέθηκε σε ισχύ και άρχισε να εφαρμόζεται τριάντα μέρες μετά την υπογραφή της. Στην πραγματικότητα, η Ενδιάμεση Συμφωνία δεν αποτέλεσε ένα μοχλό πίεσης για την Ελλάδα, απλά αφαίρεσε από την Αθήνα το «όπλο» του εμπάργκο και της άσκησης βέτο στην ένταξη της FYROM σε διεθνείς οργανισμούς.

Η Ελλάδα είχε κάθε συμφέρον να επιδιώξει συνολική και οριστική λύση του προβλήματος, που πρακτικά σήμαινε ότι έπρεπε να ρυθμίσει το θέμα της αλλαγής του ονόματος. Η διεθνής δέσμευση των δύο κρατών ολοκληρώθηκε με την υπογραφή της συμφωνίας, η οποία στη διεθνή πρακτική αποτελούσε ένα αρχικό στάδιο κατά την συνομολόγηση των διεθνών συνθηκών, μετά από το οποίο ακολουθεί η επικύρωση, η οποία δεν απαιτείται στην περίπτωση της Ενδιάμεσης Συμφωνίας. Η υπογραφή διεθνών συνθηκών αποτελεί την οριστική έκφραση των συμβαλλόμενων μερών να δεσμευτούν «άνευ ετέρου»²¹

Πρέπει να σημειωθεί ότι στο δίκαιο των διεθνών συνθηκών παρατηρείται ένας σύνδεσμος μεταξύ του δημόσιου διεθνούς και του εσωτερικού δημοσίου δικαίου. Δηλαδή, το διεθνές δίκαιο παραπέμπει στην εθνική νομοθεσία, όχι μόνο για τον προσδιορισμό του οργάνου, αλλά και για τον καθορισμό της μεθόδου ένταξης των διεθνών συνθηκών στην εσωτερική νομοθεσία και την εκτέλεση τους από τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα²²

Από την άλλη πλευρά, η κύρωση αποτελεί πράξη του αρμόδιου εθνικού οργάνου, με την οποία επιτάσσεται η εφαρμογή μιας διεθνούς συνθήκης στο εσωτερικό δίκαιο. Η πράξη αυτή παίρνει τη μορφή τυπικού νόμο²³.

²¹ Ε. Ρούκουνας, 1997, σελ 110

²² Π. Κανελλόπουλος, 2003, σελ. 272

²³ Κ. Ιωάννου, Κ. Οικονομίδης, Χ. Ροζάκης, Α. Φατούρος, 1988, σελ. 168-169

Στην περίπτωση κύρωσης της Ενδιάμεσης Συμφωνίας από την ελληνική πλευρά παρατηρείται μια παράκαμψη, η οποία οφείλεται στο μεταβατικό χαρακτήρα της Συμφωνίας. Με βάση τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, κάθε μη κυρωμένη διεθνής συνθήκη δεν αποτελεί εσωτερικό νόμο, δεν αποτελεί κανόνα δικαίου μπορεί να ισχύει στην Ελλάδα και ως κανόνας δικαίου δεν αποκτά νόμιμη υπόσταση²⁴.

Ωστόσο, οι διεθνείς συνθήκες, που δεν έχουν κυρωθεί, παραμένουν ακέραιες από την άποψη του διεθνούς δικαίου, επειδή με βάση το εθιμικό διεθνές δίκαιο, τα κράτη δεν μπορούν να επικαλούνται κανόνες του εσωτερικού τους δικαίου για να αποφύγουν τις διεθνείς συμβατικές τους υποχρεώσεις²⁵. Συνεπώς, η ισχύς της Ενδιάμεσης Συμφωνίας δεν επηρεάζεται από το γεγονός της κύρωσης στο εσωτερικό δίκαιο της Ελλάδας.

Η ουσιαστική αλλά και διεξοδική συζήτηση στην ελληνική Βουλή για την εφαρμογή της συμφωνίας, έγινε σε ειδική συνεδρία της Βουλής, στις 6 Νοεμβρίου 1995. Από τη συζήτηση που ακολούθησε, αποδείχθηκε ότι, ως προς την ουσία, όλες οι πτέρυγες του Κοινοβουλίου φάνηκαν να συναινούν. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, έλειψαν οι κραυγές για «εθνική μειοδοσία» και «προδοσία» που μόλις πριν δύο χρόνια συνόδευαν μια ανάλογη προσπάθεια της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Η Εθνική Αντιπροσωπεία απεικόνιζε εκείνη τη στιγμή την «κόπωση» που φαινόταν να έχει καταλάβει την κοινή γνώμη μετά την τετραετή περιπέτεια σχετικά με την αναγνώριση και το όνομα της γείτονος.

Η επιβολή από την κυβέρνηση πυκνού πέπλου εχεμύθειας για τις εκ του σύνεγγυς συνομιλίες της Νέας Υόρκης, που επρόκειτο κατά τις αρχικές εκτιμήσεις να διαρκέσουν για τους λίγους επόμενους μήνες, λειτούργησε κατευναστικά πάνω σε μια ως τότε έντονα φορτισμένη κοινή γνώμη.

Στην περίπτωση της ΠΓΔΜ, η οποία έχει κυρώσει την Ενδιάμεση Συμφωνία, η κυβέρνηση θεωρεί το περιεχόμενο της Συμφωνίας ελαττωματικό με βάση το

²⁴ Ρούκουνας, 1997, σελ 111

²⁵ Ρούκουνας, ό.π., σελ. 115

συνταγματικό της δίκαιο, επειδή η υπογραφή της προήλθε από αντιπρόσωπο της Ελλάδας τον Κ. Παπούλια και τον S. Crvenkovski- φυσικά πρόσωπα-και όχι από τον Πρόεδρο ή την κυβέρνηση της ΠΓΔΜ. Βέβαια, η συγκεκριμένη επιχειρηματολογία δεν ευσταθεί, καθώς προκύπτει ότι ο S. Crvenkovski υπέγραψε την Συμφωνία ως Υπουργός Εξωτερικών της ΠΓΔΜ και με βάση του νόμου της επικύρωσης της Ενδιάμεσης Συμφωνίας στην ΠΓΔΜ, το Συνταγματικό Δικαστήριο του κράτους αποφάσισε να μην προβεί στον έλεγχο της συνταγματικότητας της Ενδιάμεσης Συμφωνίας²⁶.

Παράλληλα με τη διατύπωση ιδεών για τον καθορισμό της στρατηγικής γραμμής πλεύσης, συνομολογήθηκε μέσα σε ένα μήνα το συμπληρωματικό «Μνημόνιο εφαρμογής πρακτικών μέτρων της Ενδιάμεσης Συμφωνίας» «εν πνεύματι καλής θελήσεως και εποικοδομητικής ατμόσφαιρας» (13 Σεπτεμβρίου 1995). Στο κείμενο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας τα Σκόπια είχαν ήδη πετύχει να δημιουργήσουν προηγούμενο με τη συγκατάθεση της Αθήνας να μην αναγράφεται πουθενά η ονομασία FYROM, στο Μνημόνιο δεν είχαν δυσκολία να κατοχυρώσουν το δικαίωμα να χρησιμοποιήσουν το συνταγματικό τους όνομα προς και εντός της Ελλάδας. Από την υπογραφή του Μνημονίου άρχισε και η ισχύς της Ενδιάμεσης Συμφωνίας.

2.2 Η διεθνής θέσης της ΠΓΔΜ και η στάση της Ελλάδος

Με την Ενδιάμεση Συμφωνία, η Ελλάδα αναγνωρίζει ουσιαστικά της ΠΓΔΜ ως «ανεξάρτητο και κυρίαρχο» κράτος, με προσωρινή ονομασία.

Όμως, για να στοιχειοθετηθεί ένα κράτος με βάση το διεθνές δίκαιο, πρέπει να υπάρχουν τα εξής στοιχεία: η χώρα, ο λαός, η αυτοδύναμη πολιτική εξουσία και η διεθνής ικανότητα²⁷. Η αναγνώριση της ΠΓΔΜ από το ελληνικό κράτος δεν αποτελούσε κριτήριο για την υπόσταση της χώρας ως κράτος. Το ζήτημα αυτό κατάφερε να επιλυθεί με την είσοδο της ΠΓΔΜ στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών.

Η τυπική έστω αναγνώριση της ΠΓΔΜ από την Ελλάδα αποτελεί μία σημαντική πολιτική πράξη και δρα ως επικυρωτικός παράγοντας της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας

²⁶ <http://hri.org/news/Balkans/mic/96-01-25.mic.html>

²⁷ Κ. Κούφας, 1988, σελ. 52

της ΠΓΔΜ από μία χώρα σημαντική για την περιοχή των Βαλκανίων, και έτσι κλείνει μία περίοδος αμφισβήτησης που είχε επιπτώσεις τόσο στο εσωτερικό μέτωπο, όσο και στο εξωτερικό.

Έτσι, η Ελλάδα συμφώνησε να μην προβάλλει αντιρρήσεις στην αίτηση ή συμμετοχή της ΠΓΔΜ σε διεθνείς οργανισμούς και θεσμούς, των οποίων είναι μέλος²⁸ και έχει το Δικαίωμα να φέρει αντιρρήσεις σε περίπτωση που η ΠΓΔΜ αναφέρεται στους διεθνείς οργανισμούς και θεσμούς διαφορετικά από την παράγραφο 2 της απόφασης 817 (1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών²⁹.

Συγκεκριμένα:

«...Η Ελλάδα συμφωνεί να μην προβάλλει αντιρρήσεις στην αίτηση υποψηφιότητας του δεύτερου συμβαλλόμενου μέρους (δηλαδή της ΠΓΔΜ) σε διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς και θεσμούς των οποίων είναι μέλος το πρώτο συμβαλλόμενο μέρος (Ελλάδα). Παρά ταύτα, το πρώτο συμβαλλόμενο μέρος (Ελλάδα) επιφυλάσσει του δικαιώματος να προβάλλει αντιρρήσεις σε οποιαδήποτε συμμετοχή αναφέρεται ανωτέρω εάν και στην έκταση του το Δεύτερο συμβαλλόμενο μέρος (ΠΓΔΜ), πρόκειται να αναφερθεί σε τέτοιους οργανισμούς ή θεσμούς διαφορετικά απ' ότι στην παρ. 2 της αποφάσεως 817/1993 του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.»³⁰

²⁸ Άρθρο 11, παρ. 1, εδ. α' της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

²⁹ Άρθρο 11, παρ. 1, εδ. α' της ίδιας της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

³⁰ <http://www.mfa.gr>

Βιβλιογραφία 2^{ου} Κεφαλαίου

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Ε. Ρούκουνας, 1997, «Διεθνές Δίκαιο», Β' έκδοση, Α' τευχ., εκδόσεις Σάκκουλα
2. Π. Κανελλόπουλος, 2003, «Το Διεθνές Δίκαιο της ΕΕ», 4^η έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα
3. Κ. Ιωάννου, Κ. Οικονομίδης, Χ. Ροζάκης, Α. Φατούρος, 1988, «Δημόσιο διεθνές δίκαιο- Σχέσεις διεθνούς και εσωτερικού δικαίου», εκδ. Σάκκουλα
4. Κ. Κούφας, 1988, «Η δικαιοκή οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας», τεύχος Β', εκδ. Σάκκουλα

Διαδίκτυο:

1. <http://www.mfa.gr>
2. <http://hri.org/news/Balkans/mic/96-01-25.mic.html>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Το ζήτημα του ονόματος

Η Ενδιάμεση Συμφωνία δεν εισάγει την οριστική λύση για την επίλυση του ζητήματος του ονόματος της ΠΓΔΜ. Για την επίλυση του πρέπει τα δύο κράτη να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις, σύμφωνα με τις αποφάσεις 845 (1993) και 817 (1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών³¹. Η Απόφαση 817/7.4.1993 του Συμβουλίου Ασφαλείας επίσημα αναφέρει:

«..η διαφορά του ονόματος πρέπει να επιλυθεί για την διατήρηση σχέσεων που προάγουν την ειρήνη και την καλή γειτονία στην περιοχή».

Οι εξελίξεις στο εσωτερικό της χώρας μας σε συνδυασμό με την κρίση των Ιμίων και τη ρευστότητα στο μέτωπο των Βαλκανίων είχαν ως αποτέλεσμα οι διαπραγματεύσεις της Νέας Υόρκης να μπορούν να ακολουθήσουν μια μακρά πορεία χωρίς να επιβαρύνουν τη κυβέρνηση. Ασφαλώς τα Σκόπια δεν είχαν κανένα ιδιαίτερο λόγο να μη διευκολύνουν το νότιο γείτονα τους στο θέμα αυτό. Ο χρόνος που κυλούσε ήταν υπέρ τους καθώς η Ελλάδα φαινόταν να έχει εξετάζει σιωπηρά το ενδεχόμενο για ένα σύνθετο όνομα, ενώ τα Σκόπια επέμεναν στη συνταγματική τους ονομασία.

Το θέμα του ονόματος κατείχε και στην ΠΓΔΜ σημαντική θέση στη διπλωματία και στην εσωτερική πολιτική της χώρας. Οι θέσεις και αντιδράσεις της κυβέρνησης των Σκοπίων συνδέθηκαν με σημαντικές εσωτερικές και περιφερειακές εξελίξεις (κρίση στο Κοσσυφοπέδιο, εθνική διαμάχη με το αλβανικό στοιχείο) και πέρασαν από τις εξής φάσεις:

- ❖ Επίσημη απόλυτη αδιαλλαξία και απουσία επιθυμίας συμβιβασμού στο θέμα της ονομασίας αλλά και συγκρουσιακή διάθεση απέναντι στην Ελλάδα σε θέματα συνδεδεμένα με την Ενδιάμεση Συμφωνία (1995-1996).
- ❖ Συνεχιζόμενη αδιαλλαξία στο θέμα του ονόματος, επιλογή στρατηγικής «μη-λύσης» σε βάθος χρόνου σε αυτό το ζήτημα, αλλά και έκδηλη ανησυχία και επιθυμία βελτίωσης των διμερών σχέσεων, κυρίως στον οικονομικό τομέα (1997-1999).

³¹ Άρθρο 5, παρ. 1 της Ενδιάμεσης Συμφωνίας

- ❖ Βαθμιαία επιδείνωση στις εθνικές σχέσεις της ΠΓΔΜ με συνέπεια την αποσύνδεση του ζητήματος της ονομασίας με θέματα ασφάλειας του κράτους (2000-2001).
- ❖ Επίδειξη εξαιρετικής ευαισθησίας με θετικές και αρνητικές αντιδράσεις σε προτάσεις συμβιβασμού προερχόμενες από τρίτους παράγοντες (2001).
- ❖ Προσπάθειες ευνοϊκής για την ΠΓΔΜ αλλά συμβιβαστικής επίλυσης του ζητήματος του ονόματος από την κυβέρνηση Γκεοργκιέφσκι, η οποία όμως προσέκρουσε σε κομματικές και λαϊκές αντιδράσεις, και επίσης έπεσε θύμα της εθνοτικής διαπάλης στην ΠΓΔΜ (2001-2002).
- ❖ Επιθυμία της πολιτικής ηγεσίας του κράτους για οριστικό κλείσιμο του θέματος της ονομασίας με ελάχιστη όμως διάθεση για οποιονδήποτε ουσιαστικό συμβιβασμό (2002)³²

Παράλληλα, η κυβέρνηση Σημίτη με τον Υπουργό Εξωτερικών Θ. Πάγκαλο, επιδόθηκε στη βελτίωση των βαλκανικών σχέσεων της χώρας με την ανάληψη πρωτοβουλιών στα πλαίσια κυρίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στα Σκόπια όμως η επιτυχία της Ενδιάμεσης Συμφωνίας είχε ενθαρρύνει τους εθνικιστές να προβάλλουν μαξιμαλιστικές θέσεις. Ταυτόχρονα το διεθνές κλίμα φαινόταν ευνοϊκό για τα Σκόπια και η Ελλάδα δεν προσπαθούσε πλέον να απαλείψει το μακεδονικό όνομα της ΠΓΔΜ, αλλά να διατηρήσει αυτό που είχε αποδεχθεί ως προσωρινό ο ΟΗΕ.

Σε ένα ενημερωτικό κείμενο του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών αναφέρεται ότι:

«...η ελληνική Βουλή δεν είναι δυνατό ποτέ να αποδεχθεί την ονομασία «Δημοκρατία της Μακεδονίας» και γι' αυτό η Ελλάδα ζητούσε από τους εταίρους και τρίτες χώρες να λάβουν υπόψη τους τις ελληνικές προσπάθειες για σταθερότητα της ΠΓΔΜ και να παρέμβουν στα Σκόπια για ταχεία επίλυση του προβλήματος και στο μεταξύ να αποφεύγουν τη χρήση της ονομασίας, «Μακεδονία» που μεταφέρει την εντύπωση στους αρμοδίους της ΠΓΔΜ ότι ο χρόνος εργάζεται υπέρ αυτών.»³³

Από το 1997 και μετά, η Ελλάδα, παράλληλα με τις διαπραγματεύσεις της Νέας Υόρκης που βάλτωναν, επιλέγει και την παράλληλη οδό των απευθείας επαφών με τους ιθύνοντες των Σκοπίων.

³² Αριστοτέλης Τζιαμπίρης, 2003, σελ.270-271.

³³ <http://www.mfa.gr>

Ο Υπουργός Εξωτερικών Θ. Πάγκαλος προειδοποιούσε τα Σκόπια ότι: «...μπορεί να καταλήξει η Ελλάδα ότι δεν αξίζει τον κόπο να ασχολείται κανείς με τα Σκόπια και τον πληθυσμό τους».

Η Ελλάδα θα μπορούσε να ακολουθήσει παθητική στάση στην τόσο προσδοκώμενη έλευση στην ΠΓΔΜ Ελλήνων επιχειρηματιών και επενδυτών και ταυτόχρονα να μην παίζει το ρόλο του μεσάζοντος των Σκοπίων στους διεθνείς οργανισμούς. Οι ελληνικές λεκτικές απειλές άρχισαν όμως να χάνουν την αξιοπιστία τους και βαθμιαία να ατονούν, καθώς δεν μετουσιώνονταν σε πράξη.

Το καλοκαίρι του 1998 η απευθείας επικοινωνία του Υπουργού Εξωτερικών Θ. Πάγκαλου με τον σκοπιανό ομολόγο του Μ. Χαντζίνσκι και με την ενεργό συμπαράσταση της αμερικάνικης διπλωματίας μια νέα προσέγγιση άρχισε να διαγράφεται, αλλά δε διαφαινόταν διέξοδος.

Το «νέο ελληνικό δόγμα» που διαμορφώθηκε την εποχή εκείνη στηριζόταν στο γεγονός ότι η ΠΓΔΜ πρέπει για πολλούς λόγους να επιβιώσει, γιατί και μόνο η ύπαρξή της απέτρεπε την ενεργοποίηση υπολανθανόντων εθνικιστικών οραμάτων γειτόνων, όπως της «Μεγάλης Αλβανίας» ή και της «Μεγάλης Βουλγαρίας» ακόμα.

Το Βήμα στις 11.06.2000 ανέφερε ότι:

«...στις αρχές του καλοκαιριού του 2000, Σημίτης και Παπανδρέου είχαν καταλήξει στην απόφαση το θέμα του ονόματος να κλείσει ως το τέλος του έτους, καθώς η Ελλάδα θα ανέπτυξε την πολιτική της «περιοχικότητας» {regionalism} με αιχμή το Σύμφωνο Σταθερότητας.»³⁴

Το Φεβρουάριο του 2001 ο ΥΠΕΞ Γκεοργκιέφσκι διαβεβαίωσε τον Σημίτη ότι τα Σκόπια ήταν έτοιμα να δεχτούν την ονομασία «Gorna Makedonija». Όμως το θέμα δεν προχώρησε καθώς άρχισαν οι εχθροπραξίες με τους Αλβανούς ενόπλους. Σε εκείνη τη δύσκολη φάση, η Αθήνα αποφάσισε τη προσφορά δέσμης μέτρων για την πλήρη πολιτική και οικονομική στήριξη της κυβέρνησης της ΠΓΔΜ καθώς και βοήθεια για ένταξη στο NATO και την ΕΕ.

³⁴ Το Βήμα, 11.06.2000

Με τη νέα κυβέρνηση του κ. Σημίτη αρχίζει να διαφαίνεται μια βαθμιαία μετάλλαξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στο βαλκανικό χώρο. Η μεταμόρφωση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο πρώτον στην εγκατάλειψη της συγκρουσιακής πορείας με τους γείτονες

και επιπροσθέτως, στην προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας μέσω κυρίως της οικονομικής διπλωματίας, της θεαματικής δηλαδή ανάπτυξης των οικονομικών σχέσεων με τα γειτονικά βαλκανικά κράτη.

3.2 Η διαφορά για το όνομα στο επίπεδο της δημόσιας πρόσληψης

Κατά τα έτη 1995-2001 ο πολιτικός λόγος για το ζήτημα της ΠΓΔΜ μέσα στο Κοινοβούλιο, ακολουθούσε φθίνουσα πορεία. Τους πρώτους μήνες μετά την υπογραφή της συμφωνίας υπήρξε αρκετά έντονος διάλογος στις προγραμματικές συζητήσεις για την εξωτερική πολιτική της χώρας. Το θέμα της διαπραγμάτευσης στη Νέα Υόρκη επανέρχονταν συχνά στη Βουλή κυρίως από τους Μακεδόνες βουλευτές διότι είχαν ιδιαίτερη ευαισθησία στο ζήτημα αυτό³⁵.

Ο τότε υπουργός Εξωτερικών Θόδωρος Πάγκαλος όσον αφορά την Ενδιάμεση Συμφωνία δήλωνε ότι ο ίδιος αλλά και ο νέος πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης δεν συμμετείχαν στη συνομιλότητα της συμφωνίας. Αργότερα, δήλωνε ότι το ζήτημα του ονόματος για την κυβέρνηση δεν θεωρούνταν «βασική πτυχή της βαλκανικής πολιτικής της». Παρόλα αυτά θα έπρεπε να επιλυθεί διότι μπορούσε να προκαλέσει στο μέλλον προβλήματα και να οδηγήσει σε αδιέξοδα³⁶.

Το Φεβρουάριο του 1999 έχουμε αλλαγή στο υπουργείο Εξωτερικών. Ο κυβερνητικός λόγος απέκτησε πιο συναινετικό ύφος και αυτό γιατί η κατάσταση στην ευρύτερη περιοχή εξαιτίας της ένοπλης δραστηριότητας Αλβανών εθνικιστών προκαλούσε ανησυχίες για γενικότερη ανάφλεξη. Συγκεκριμένα, ο νέος υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Παπανδρέου σε συνέντευξή του στην τηλεόραση των Σκοπίων μιλούσε για αλλαγή ύφους τονίζοντας ότι και στις δύο πλευρές υπάρχουν συναισθηματικά στοιχεία και όποια λύση και να βρεθεί δεν θα ικανοποιεί πλήρως και τους δυο.

³⁵ Οι παρεμβάσεις των Μακεδόνων βουλευτών σχετίζονταν κυρίως με τη διεθνή χρήση του ονόματος «Μακεδονία».

³⁶ Γιάννης Λούλης, 1995, σελ. 521 – 527.

Επιπλέον, ένα χαρακτηριστικό της ελληνικής διπλωματίας ήταν η ξεκάθαρη καταδίκη της όποιας προσπάθειας για βίαιη αλλαγή των συνόρων στη Νοτιοανατολική Ευρώπη³⁷ για παράλληλη υποστήριξη των ανθρωπίνων και μειονοτικών δικαιωμάτων³⁸. Για παράδειγμα ο πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης επέμενε σθεναρά στην «ανάγκη διατήρησης των υπαρχόντων συνόρων στα Βαλκάνια και ειδικότερα στην ΠΓΔΜ»³⁹, ενώ ο υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Παπανδρέου τόνισε συνεχώς:

«..Σε αυτή την περιοχή, όλες οι χώρες είναι πολυπολιτισμικές. Σκοπός δεν είναι η δημιουργία καινούριων χωρών με εθνικά καθαρές οντότητες, ούτε η αλλαγή συνόρων. Η αλλαγή συνόρων θα δημιουργήσει νέα προβλήματα. Η εμπειρία της Ευρώπης είναι καθαρή. Πρέπει να αποδεχτούμε τα υπάρχοντα σύνορα, πρέπει να συνεργαστούμε και να επικοινωνούμε»⁴⁰.

Η Νέα Δημοκρατία επιθυμεί η τελική απόφαση να παρθεί στο συμβούλιο αρχηγών των κομμάτων, θεωρώντας ότι ισχύει η απόφαση των άτυπων συμβουλίων του 1992 από τον τότε πρόεδρο Κωνσταντίνο Καραμανλή. Τη θέση αυτή συνέχιζε να υποστηρίζει στη Βουλή και στον Τύπο το μικρό κόμμα της «Πολιτικής Άνοιξης» του Αντώνη Σαμαρά. Το ΚΚΕ και ο Συνασπισμός ήταν της άποψης ενός σύνθετου ονόματος, δίνοντας πρωταρχική σημασία στην ανάπτυξη σχέσεων καλής γειτονίας.

³⁷ Σήμερα αποτελεί πλέον κοινή συνείδηση η ανάγκη να οργανωθούν τα Βαλκάνια γύρω από την ιδέα της περιφερειακής συνεργασίας ακριβώς λόγω των πολύπλοκων εσωτερικών προβλημάτων και των ανισοροπιών που συνιστούν το πολιτικό, εθνικό και οικονομικό τους στίγμα. Η Ελλάδα διαθέτει την κατάλληλη εμπειρία και την ισχυρή διεθνή θέση που θα της επιτρέψουν να αναλάβει σημαντικό σταθεροποιητικό ρόλο στα Βαλκάνια. έχει πλέον αποσειεί την κατηγορία του κατεξοχήν αποσταθεροποιητικού παράγοντα της περιοχής που τη συνόδευε κατά την τετραετία 1992-96, όταν κατάφερε να διατηρεί τεταμένες σχέσεις με όλους της σχεδόν τους γείτονες (Αλβανία, Βουλγαρία, ΠΓΔΜ) και να προκαλεί τους χλευασμούς και την ψυχρότητα των ευρωπαϊκών εταίρων της με την αδιέξοδη σερβοκεντρική της πολιτική. Σήμερα, η χώρα μπορεί να προβάλει ένα συγκεκριμένο όραμα και μία ρεαλιστική στρατηγική στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Σε αυτή πρέπει να περιλαμβάνεται σε υψηλή θέση προτεραιότητας η προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας. Περισσότερες πληροφορίες βλ. Κωνσταντίνα Μπότσιου, «Περιφερειακή συνεργασία στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη», ΕΛΙΑΜΕΠ, 2000.

³⁸ Α. Τζιαμπίρης, «Ελληνική Εξωτερική Πολιτική και Μακεδονικό Ζήτημα», στο Παναγιώτης Τσακωνάς (επιμ.), Σύγχρονη Ελληνική εξωτερική Πολιτική: μια συνολική προσέγγιση», τόμος β', σελ. 481.

³⁹ Flash, «Όχι στην αλλαγή συνόρων», 13.6.2001.

⁴⁰ «ΥΠΕΞ για Σκόπια: η Ελλάδα μπορεί να βοηθήσει την ΠΓΔΜ στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ και της ΕΕ», 28.3.2001.

Συγκεκριμένα το ΚΚΕ δήλωνε:

«..Το παιχνίδι με την ιστορία για την εξυπηρέτηση σύγχρονων πολιτικών σχεδίων έχει αποκτήσει πλέον γενικευμένο και επικίνδυνο χαρακτήρα. Η λύση για τους λαούς της Ελλάδας, της ΠΓΔΜ, όλης της περιοχής βρίσκεται μόνο στη φιλία, τη συνεργασία και την αλληλεγγύη, βρίσκεται μακριά από την ιμπεριαλιστική πολιτική του 'διαίρει και βασίλευε', βρίσκεται μακριά και έξω από τις ευρωατλαντικές δομές»⁴¹.

Ο ΣΥΝ., στη δήλωσή του επέκρινε ΗΠΑ, ΝΑΤΟ και Ε.Ε. για την δράση τους στα Βαλκάνια λέγοντας ότι παίζουν ντόμινο.

«..Οι δραματικές εξελίξεις στην ΠΓΔΜ αποτελούν το αποτέλεσμα του ντόμινο που παίζουν, τα τελευταία χρόνια, στην περιοχή οι ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και η Ε.Ε.» τόνισε ο υπεύθυνος εξωτερικής και ευρωπαϊκής πολιτικής του κόμματος, και πρόσθεσε: «διαμόρφωσαν και ενίσχυσαν την στρατιωτική δράση του UCK ενώ όφειλαν, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, να τον αφοπλίσουν και να ελέγξουν τα σύνορα Κοσσυφοπεδίου - ΠΓΔΜ. Επέτρεψαν έτσι να μεταφέρει την εξτρεμιστική του δραστηριότητα στα εδάφη μιας ανεξάρτητης χώρας που σήμερα απειλείται με εμφύλια σύρραξη και με διαμελισμό»⁴².

Επικριτικός ήταν ο Ν. Χουντής, μέλος της Π.Γ. και για την ελληνική κυβέρνηση, στην οποία καταλόγισε «σοβαρές ευθύνες», επειδή «οι όποιες προσπάθειές της ουσιαστικά ήταν συντονισμένες με τα επικίνδυνα παιχνίδια» των ΗΠΑ, του ΝΑΤΟ και της Ε.Ε.

«..Η υπογραφή της συμφωνίας μεταξύ των πολιτικών κομμάτων της ΠΓΔΜ, χωρίς τον άμεσο έλεγχο και τον αφοπλισμό των εξτρεμιστικών ομάδων, δεν θα έχει κανένα αποτέλεσμα, πράγμα που θα εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους για την ειρήνη, το απαραβίαστο των συνόρων και την σταθερότητα στα Βαλκάνια»⁴³.

Η κοινή γνώμη την περίοδο της μεγάλης φόρτισης (1992-1995) επιδόθηκε σε παρορμητικές αναζητήσεις ονομασιών τόσο για το νέο κράτος όσο και για τους

⁴¹ Greek-American weekly newspaper, Ιανουάριος, 2001.

⁴² Ελευθεροτυπία, 16.2.2001

⁴³ Αυγή, 13.08.2001

κατοίκους της και αυτά εξαιτίας της αμηχανίας και της άγνοιας που επικρατούσε. Η χρήση και στη συνέχεια η εμπέδωση υποτιμητικών πολλές φορές υποτιμητικών χαρακτηρισμών και ονομάτων εξέφραζε τη λαϊκή απαξίωση για την υιοθέτηση του μακεδονικού ονόματος από τους γείτονες.

Μετά την υπογραφή της Ενδιάμεσης Συμφωνίας αρκετά από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης άρχισαν να ευθυγραμμίζονται με τις κυβερνητικές πρωτοβουλίες για ύφεση, προσέγγιση και στη συνέχεια συνεργασία με την ΠΓΔΜ, παρατηρήθηκε σταδιακή μείωση της χρήσης απαξιωτικών ονομάτων. Κατά τη διάρκεια των επτά ετών η χρήση της ονομασίας «Σκόπια» υποκαταστάθηκε, σε ορισμένο βαθμό, από τα αρχικά ΠΓΔΜ. Αυτό όμως αφορά κυρίως την αρθογραφία και τους αρθογράφους στον κεντροδεξιό και κεντροαριστερό χώρο καθώς επίσης και στον Τύπο της Αριστεράς. Αλλά υπάρχουν και εξαιρέσεις όπως οι εφημερίδες της παραδοσιακής δεξιάς της Θεσσαλονίκης. Στον προφορικό λόγο του ραδιόφωνου και της τηλεόρασης παραμένει αυτό που προφέρεται με μεγαλύτερη ευκολία, η ονομασία «Σκόπια».

Όσο αφορά τον ακαδημαϊκό λόγο για το όνομα την περίοδο της Ενδιάμεσης Συμφωνίας είναι αρκετά δύσκολο να τον καταγράψουμε συνοπτικά. Παρόλα αυτά διαφαίνονται κάποιες τάσεις. Είναι ενδιαφέρον ότι η δημόσια κριτική επικεντρωνόταν συνήθως όχι σε χειρισμούς και επιλογές που στήρηναν τη χώρα από μια ικανοποιητική επίλυση του προβλήματος, αλλά στον υπερβολικό τρόπο με τον οποίο προβλήθηκαν οι ελληνικές θέσεις διεθνώς.

Ο ακαδημαϊκός λόγος περιστρεφόταν γύρω από τρεις πόλους. Ο πρώτος με τους πολιτικούς κυρίως επιστήμονες, προσπαθεί να προσεγγίσει τη λύση της εκκρεμότητας για το όνομα μέσα από το πλέγμα ελληνικών πρωτοβουλιών για ευρύτερη συνεργασία στο βαλκανικό πλαίσιο και ιδιαίτερα στο διμερές επίπεδο των σχέσεων με την ΠΓΔΜ. Ο δεύτερος προβληματίζεται για τα θέματα πολιτισμικής κληρονομιάς και ταυτότητας στο μακεδονικό χώρο, ενώ ένας τρίτος, εκκολλαπτόμενος, επαγγέλλεται την ανατροπή των παραδοσιακών αντιλήψεων με την κατεδάφιση διαχωριστικών δομών εντός και στον περίγυρο της ελληνικής Μακεδονίας.

Η Ελλάδα υιοθετώντας το ρόλο του εθνικού κέντρου, αντιλαμβάνεται την ομοιογένεια σε επέκτασή της και υποστηρικτή της στην προώθηση των πολιτικών της στόχων. Στην

περίπτωση των κινητοποιήσεων γύρω από το Μακεδονικό ζήτημα, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η πολιτική της Ελλάδας προς την ομοιογένεια δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως «πατερναλιστική» και προσανατολισμένη στην υποστήριξη των βραχυπρόθεσμων στόχων της πολιτικής της Αθήνας⁴⁴.

Στους ομογενείς και ιδιαίτερα στη μακεδονική διασπορά η σύναψη της Ενδιάμεσης Συμφωνίας προκάλεσε έντονες αντιδράσεις. Αυτό που τους ενδιέφερε ήταν η αντιμετώπιση της μόνιμης αμφισβήτησης στις χώρες όπου ζούσαν στοιχεία της ταυτότητάς τους, του μακεδονικού ονόματός τους και της ιστορικής και πολιτισμικής κληρονομιά τους. Αυτά που τους ενδιέφεραν περισσότερο τους Μακεδόνες ομογενείς ήταν η ελληνικότητα των αρχαίων Μακεδόνων και κατ' επέκταση η «Μακεδονία του Φιλίππου και του Μεγάλου Αλεξάνδρου».

Στην επτάχρονη πορεία της Ενδιάμεσης Συμφωνίας η Εκκλησία της Ελλάδας και οι κατά τόπους ιεράρχες, ιδίως των μακεδονικών μητροπόλεων, παρέμειναν ευαισθητοποιημένοι στο «εθνικό θέμα», ακόμα και όταν αυτό φαινόταν να υποχωρεί από τις καθημερινές προτεραιότητες του ποιμνίου. Το 2001 στη διάρκεια της αναζωπύρωσης του θέματος στην ελληνική κοινή γνώμη η Ιερά Σύνοδος της Ελλάδας επανέλαβε την πάγια θέση της κατά τη χρήση του ονόματος Μακεδονία από το γειτονικό κράτος.

Τέλος, δεν πρέπει να αγνοήσουμε τη σημασία του ρεαλισμού στην εξωτερική πολιτική της Ελλάδας απέναντι στην ΠΓΔΜ. Η ελληνική πλευρά αφομοίωσε τη σημασία του ρεαλισμού που απαιτεί πλήρη κατανόηση, αποδοχή και προσαρμογή στην

«ακατανίκητη δύναμη των υφιστάμενων δυνάμεων και στον αναπόφευκτο χαρακτήρα των υφιστάμενων τάσεων»⁴⁵.

Σύμφωνα με αυτό οι αποφάσεις της Ελλάδας βασίζονταν σε μια ορθολογιστική ανάλυση ισχύος της χώρας στην περιοχή των Βαλκανίων. Η Ελλάδα δεν λειτουργεί ως αναθεωρητική δύναμη και σε καμιά περίπτωση δεν υιοθετεί επιτακτικές εδαφικές σκέψεις ή ενέργειες, απλά στόχος της ήταν η ισχυροποίηση της θέσης της στη ΝΑ Ευρώπη.

⁴⁴Panayotis Tsakonias, σελ. 139-158.

⁴⁵Edward Carr, 2001, σελ. 39.

Βιβλιογραφία 3^{ου} Κεφαλαίου

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Αριστοτέλης Τζιαμπήρης, 2003, «Ελληνική Εξωτερική Πολιτική και Μακεδονικό Ζήτημα», στο Παναγιώτης Τσάκωνας (επιμ.), Σύγχρονη Ελληνική εξωτερική Πολιτική: μια συνολική προσέγγιση», τόμος, β', Ι. Σιδέρης.
2. Γιάννης Λούλης, 1995, «Η κρίση της πολιτικής στην Ελλάδα: Εκλογές – Κοινή Γνώμη – Πολιτικές εξελίξεις, 1980-1995», εκδ. Σιδέρης.

Αγγλική Βιβλιογραφία

1. Edward Carr, 2001, «Η εικοσαετής κρίση, 1919-1939. Εισαγωγή στη μελέτη των διεθνών σχέσεων», εκδ. Ποιότητα.

Άρθρα

2. Panayotis Tsakonas, No 14, 1997, "The Hellenic Diaspora and the Macedonian issue", *Journal of Modern Hellenism*,
3. Ελευθεροτυπία, 16.2.2001
4. Ν. Χουντής, 13.08.2001, *Αυγή*
5. Δηλώσεις του εκπροσώπου τύπου του ΚΚΕ, Ιανουάριος 2001, *Greek-American weekly newspaper*
6. Βήμα, 11.06.2000

Διαδίκτυο

<http://www.mfa.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Τρέχουσες εξελίξεις

Οι τρέχουσες εξελίξεις μετά την Ενδιάμεση Συμφωνία περιστρέφονται γύρω από το ζήτημα της ονομασίας. Μετά το τέλος της προσπάθειας για την επίλυση του προβλήματος επί πρωθυπουργίας Γκεοργιέφσκι, το ζήτημα μπήκε στο ράφι. Στις 7.3.2004, η νέα κυβέρνηση προσπάθησε να φέρει το θέμα στην επιφάνεια, προσπαθώντας αρχικά να αποκαταστήσει τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις. Πράγμα που αποδείχτηκε δυσανάλογο των ελληνικών προσδοκιών και προσπαθειών.

Στις 5.11.2004, μία μέρα μετά την εκλογή του νέου Προέδρου των ΗΠΑ, ο Πρόεδρος Μπούς έσπευσε να αναγνωρίσει το γειτονικό κράτος με το όνομα "Δημοκρατία της Μακεδονίας". Ήταν σαφές ότι η Ουάσιγκτον επιδίωκε να κλείσει την εκκρεμότητα του ονόματος προς όφελος των Σκοπίων και αυτό γιατί:

- ❖ Ήθελε να δείξει ότι ανταμείβει τις χώρες που ευθυγραμμίζονται με την δική της πολιτική. Η FYROM είχε υποστηρίξει τον πόλεμο στον Ιράκ
- ❖ Ήθελε να στείλει ένα ηχηρή μήνυμα ότι όσες χώρες προβάλλουν αντιρρήσεις θα υφίστανται τις επιπτώσεις
- ❖ Ήθελε να δώσει ένα αντάλλαγμα στους Σλαβομακεδόνες για τις υποχωρήσεις που έκαναν προς την αλβανομακεδονική μειονότητα.

Όπως ήταν φυσικό, η αμερικανική στάση δυσανασχέτησε την ελληνική πλευρά. Ο Στάυρος Λυγερός έγραφε τότε στην Καθημερινή:

«.. στο σημείο που έχουν φτάσει τα πράγματα, η υπόθεση είναι δύσκολα, αλλά όχι χαμένη. Η Αθήνα ή θα αναγνωρίσει και αυτή τη FYROM σαν «Μακεδονία» ή θα πρέπει να αντιδράσει. Δεν αρκεί να δηλώνει έτοιμη για συμβιβασμό. Οφείλει ταυτόχρονα να καταστήσει σαφές και στα Σκόπια και στους εταίρους ότι χώρα με όνομα «Μακεδονία» δεν πρόκειται να γίνει ούτε μέλος του NATO ούτε να κάνει βήματα για την ένταξη της στην Ε.Ε. Ας αναλογιστούν οι Σλαβομακεδόνες το κόστος και ας πράξουν»⁴⁶.

Στις αρχές του 2005, ο Υπουργός Εξωτερικών προσπάθησε να δημιουργήσει ένα μοχλό διπλωματικής πίεσης στα Σκόπια για να τα ωθήσει να προχωρήσουν σε συμβιβασμό. Παρότρυνε τον ειδικό διαμεσολαβητή κ. Νίμιτς να προτείνει δική του πρόταση, ώστε αυτή να έχει το τεκμήριο της αντικειμενικότητας. Τελικώς, ο Νίμιτς κατέθεσε επισήμως

⁴⁶ Καθημερινή, 16.11.2004

πρόταση με το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας» στα σλαβικά και για υποχρεωτική χρήση μόνο στον ΟΗΕ και στους άλλους διεθνείς οργανισμούς.

Η πρόταση ήταν κατώτερη των ελληνικών προσδοκιών και όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης άναψαν το πράσινο φως στην κυβέρνηση. Αυτό που άλλαξε το κλίμα ήταν όταν αποκαλύφθηκε το σημείο της επιστολής του Νίμιτς ότι:

«καμία χώρα ή περιοχή δεν θα μπορεί στο εξής να χρησιμοποιεί διεθνώς τον όρο Macedonia ή Makedonija»⁴⁷.

Ο Υπουργός Εξωτερικών για να πιέσει τα πράγματα τόνισε ότι η ελληνική κυβέρνηση δεν πρόκειται να επικυρώσει την ένταξη της FYROM στο ΝΑΤΟ και στην Ε.Ε, αν δεν προηγηθεί μία λύση. Η κυβέρνηση δεν ήθελε να φτάσουν τα πράγματα σε αυτό το σημείο, αλλά δεν ήταν και διατεθειμένη να παραμείνει απαθής στην περίπτωση που η Ευρώπη αναγνώριζε το γειτονικό κράτος με την ονομασία «Μακεδονία».

Από την άνοιξη του 2005, η κυβέρνηση διοχέτευε στον Τύπο πληροφορίες ακόμα και για το ενδεχόμενο προκήρυξης δημοψηφίσματος σχετικά με την ένταξη του γειτονικού κράτους στους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Επρόκειτο για μία πολιτική μπλόφα, που σκοπό είχε να πιέσει όχι μόνο τα Σκόπια, αλλά και τις ΗΠΑ και την Ευρώπη

Ο Υπουργός Εξωτερικών, Πέτρος Μολυβιάτης δήλωνε:

«Οι Σλαβομακεδόνες θα διαπραγματευθούν σοβαρά μόνο εάν υποχρεωθούν. Και θα υποχρεωθούν μόνον εάν κλείσει ο δρόμος για την ενσωμάτωση στους ευρωπαϊκούς θεσμούς, που δικαιολογημένα οι ίδιοι θεωρούν αποφασιστικής σημασίας για την επιβίωση του κράτους τους»⁴⁸.

Το Νοέμβριο του 2005 η Κομισιόν υποβάλλει την γνωμοδότηση της για την ενταξιακή πορεία της FYROM. Η ελληνική στάση στη σύνοδο κορυφής είχε προδιαγραφεί από τον ίδιο τον Υπουργό:

«Βάσει της Ενδιαμέσου Συμφωνίας του 1995, έχουμε το δικαίωμα να αντιταχθούμε στην

⁴⁷ Βήμα, 10.04.2004

⁴⁸ Καθημερινή, 14.10.2005

συμμετοχή, στην ένταξη της γειτονικής χώρας σε οποιονδήποτε διεθνή οργανισμό με οποιοδήποτε άλλο όνομα εκτός από το όνομα FYROM. Εκτός, αν, εν τω μεταξύ, έχει επέλθει συμφωνία για μία κοινή λύση»⁴⁹.

Ουσιαστικά επρόκειτο για μία δύσκολη μάχη. Στις αρχές του Δεκεμβρίου 2007 ο Νίμιτς επισκέπτεται τις δύο πρωτεύουσες. Πρότεινε το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας» για εσωτερική χρήση και ένα κοινά αποδεκτό σύνθετο όνομα για διεθνή χρήση. Ο Γκρουέφγκι απέρριψε την πρόταση Νίμιτς, ενώ η Αθήνα το αποδέχθηκε, ως βάση διαπραγμάτευσης.

Ο Νίμιτς επανέρχεται με ένα πιο συγκεκριμένο κείμενο στις 19/2/2008. τα κύρια του σημεία ήταν τα εξής⁵⁰:

- ❖ Συνταγματικό όνομα του γειτονικού κράτους παραμένει το «Δημοκρατία της Μακεδονίας».
- ❖ Θα υπάρχει ένα επίσημο διεθνές όνομα, το οποίο θα χρησιμοποιείται διεθνώς
- ❖ Το «επίσημο διεθνές όνομα» θα αντικαταστήσει το FYROM στον ΟΗΕ, θα χρησιμοποιείται στους διεθνείς οργανισμούς, σε πολυμερείς συμφωνίες και θα αναγράφεται στα διαβατήρια.
- ❖ Η λέξη «Μακεδονία» μόνη της δεν θα αναγνωρίζεται ως επίσημο όνομα, τυπικό ή άτυπο, είτε ως επίσημο όνομα οποιουδήποτε άλλου κράτους. Κανένα κράτος δεν θα έχει αποκλειστικά δικαιώματα, είτε πολιτικά, είτε εμπορικά, στα ονόματα «Μακεδονία» ή «Μακεδονικός». Τα δύο αυτά ονόματα μπορεί να χρησιμοποιούνται εμπορικά από τα δύο Μέρη και από τους πολίτες και από οργανωμένες ομάδες νομικά αναγνωρισμένες, αλλά μόνο σύμφωνα με την διεθνή νομοθεσία, σε συμβάσεις και πρακτικές, οι οποίες αφορούν τη χρήση γεωγραφικών ονομάτων για εμπορικούς και παρόμοιους λόγους.

Η προσπάθεια αυτή του Νίμιτς δεν προχώρησε πριν από τη σύνοδο στο Βουκουρέστι (2-4-2008). Εκεί η ελληνική διπλωματία κατάφερε να φέρει το παιχνίδι στα μέτρα της. Είχε πολιτικά και θεσμικά όλες τις προϋποθέσεις για να επιβάλλει μία οριστική λύση. Το μόνο που ήθελε και θέλει η Ελλάδα είναι μία σύνθετη ονομασία για να ξεμπερδεύουν.

⁴⁹ Σ. Λυγερός, σελ. 289

⁵⁰ Βήμα, 21.02.2008

Η προσπάθεια των Σλαβομακεδόνων να σφετερισθούν την ιστορική μας κληρονομία ενοχλεί την ελληνική κοινή γνώμη, αλλά το κύριο πρόβλημα είναι η γεωπολιτική πτυχή. Η Ελλάδα θίγεται από αυτόν τον σφετερισμό και προσπαθεί να το ακυρώσει. Μία σύνθετη ονομασία με εθνικό προσδιορισμό θα ήταν η άριστη λύση, επειδή θα έλυne και το ζήτημα της ονομασίας του έθνους και της γλώσσας.

Σύσσωμη η αντιπολίτευση με εξαίρεση το ΛΑΟΣ έχει ταχθεί υπέρ μίας σύνθετης ονομασίας με γεωγραφικό προσδιορισμό. Ένας γεωγραφικός προσδιορισμός χωρίς ταμπού είναι αναγκαίος για να ξεκαθαρίσει ότι το γειτονικό κράτος νομιμοποιείται μόνο ως μέρος, χωρίς κανένα είδους υποθήκης επί όλης της Μακεδονίας. Ο γεωγραφικός προσδιορισμός μπορεί να κρίνεται αναγκαίος, αλλά δεν αρκεί από μόνος τους για να ακυρωθεί ο «Μακεδονισμός» των γειτόνων. Θα ακυρωθεί αν αποδεχθούν αυτό που πραγματικά είναι: Μέρος και όχι Όλον.

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Βιβλιογραφία 4^{ου} Κεφαλαίου

Ελληνική Βιβλιογραφία

1. Σ. Λυγερός, 2008, «Έν ονόματι της Μακεδονίας- Ο διπλωματικός πόλεμος για το όνομα», εκδόσεις Λιβάνη

Άρθρα

- 1 Καθημερινή, 16.11.2004
- 2 Βήμα, 10.04.2004
- 3 Καθημερινή, 14.10.2005
- 4 Βήμα, 21.02.2008

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το συμπέρασμα που προκύπτει από αυτό που αναφέραμε παραπάνω είναι ότι η επτάχρονη άκαρπη πορεία διευθέτησης της διαφοράς για το όνομα προκαλεί προβληματισμούς αλλά και σκέψεις για την παραπέρα εξέλιξη του ζητήματος και των συναφών επιπτώσεων. Η ελληνική πλευρά ξεκινούσε τις προσπάθειές της έχοντας απολέσει ορισμένα βασικά διαπραγματευτικά ερείσματα.

Στην Ενδιάμεση Συμφωνία δεν είχαν προσδιοριστεί χρονικά πλαίσια, ούτε οριοθέτηση του περιεχομένου της διαπραγμάτευσης για το όνομα. Τα διάφορα πολιτισμικά θέματα, πέραν του ονόματος, που αποτελούσαν μόνιμες εστίες τριβής, δεν είχαν ουσιαστικά συμπεριληφθεί για συζήτηση και επίλυση. Η ταχύτητα ήταν καίριο στοιχείο για την επίλυση του προβλήματος και έτσι και οι δυο πλευρές εφάρμοσαν τακτική κλωσειεργίας: η ελληνική για να αποφύγει το πολιτικό κόστος ενός συμβιβασμού, η ΠΓΔΜ για να δρέψει τα οφέλη που δυνητικά θα της προσέφερε ο χρόνος.

Επίσης, συμπεραίνουμε ότι η ρύθμιση της εκκρεμότητας του ονόματος δεν ήταν μέσα στις στρατηγικές προτεραιότητες της ελληνικής πλευράς. Η Αθήνα εμφανίστηκε να πιστεύει ότι η βελτίωση των διμερών σχέσεων, το καλό κλίμα, η οικονομική και η πολιτική αλληλεξάρτηση θα άνοιγε το δρόμο για την επίλυση του προβλήματος. Επιπλέον, τα τελευταία χρόνια και κυρίως μετά τον πόλεμο στο Κοσσυφοπέδιο, η Ελλάδα είχε πλέον δημιουργήσει σημαντικά αποθέματα κύρους για το ρόλο της στην ειρήνευση και σταθερότητα των Βαλκανίων.

Οι πρωτοβουλίες της κατά την περίοδο της διεθνοτικής σύγκρουσης Αλβανών και Σλαβομακεδόνων στην ΠΓΔΜ ενίσχυσαν περαιτέρω τη θετική αυτή εικόνα της. Αλλά και σε αυτό δε φάνηκε να αξιοποιείτε επαρκώς ώστε να φέρει κάποιο αποτέλεσμα. Στα χρόνια που έχουν ακολουθήσει ελληνική διπλωματία κατάφερε να διατηρηθεί η *de jure* ονομασία «FYROM» σε διεθνές, κυρίως, οργανισμούς. Ωστόσο από ένα σημείο και πέρα υποσκελίστηκε από τη μαζική *de facto* χρήση της ονομασίας «Μακεδονία».

Χαρακτηριστικό παράδειγμα που έρχεται να προστεθεί στο ιστορικό της διένεξης με τη γείτονα για το όνομα ήταν οι δηλώσεις της Υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ κ. Κοντολιζα Ράις προς τα Σκόπια, ότι η Ουάσινγκτον θα συναινέσει στην ένταξη της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ, ακόμη και εάν δεν προϋπάρξει κοινά αποδεκτή λύση στην εκκρεμότητα της ονομασίας.

Από το Βελιγράδι, η υπουργός Εξωτερικών κ. Ντόρα Μπακογιάννη κατέστησε σαφές προς όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές, ότι «δεν γειτονεύουν οι ΗΠΑ με τα Σκόπια, αλλά η Ελλάδα με τα Σκόπια και είναι προς το συμφέρον τους να λύσουν με εμάς αυτό το θέμα».

Από την άλλη πλευρά, η Ενδιάμεση Συμφωνία αποτέλεσε μία κορυφαία έκφραση μιας πολιτικής εξέλιξης στο πεδίο του δικαίου. Για να προχωρήσει η εξέλιξη, καθένα από τα κράτη μέρη οφείλει να προβεί σε υποχωρήσεις διότι αποκόμισε κέρδη: 1) με την πρώτη εφαρμογή της Συμφωνίας η Κοινοβουλευτική Συνέλευση της Ευρώπης έκανε αποδεκτή την αίτηση της ΠΓΔΜ να γίνει μέλος του οργανισμού αυτού, 2) η Ελλάδα ήρε το βέτο προκειμένου να ενταχθεί η ΠΓΔΜ στον Οργανισμό για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, 3) Η ΠΓΔΜ (15.11.1995) υπέγραψε την ένταξη στο πρόγραμμα Σύμπραξη για την Ειρήνη, 4) και οι δύο χώρες συμμετέχουν σε περιφερειακά προγράμματα και φορείς, 5) οι σχέσεις ΠΓΔΜ- Ε.Ε τέθηκαν σε νέες βάσεις μετά από τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, 6) Ελλάδα και ΠΓΔΜ συνομολόγησαν το Μνημόνιο εφαρμογής «πρακτικών μέτρων» της Ενδιάμεσης Συμφωνία.

Η Ενδιάμεση Συμφωνία, όπως έχει προαναφερθεί, αποτέλεσε μια ραγδαία ανάπτυξη στις κάθε είδους ειρηνικές σχέσεις της Ελλάδας με την ΠΓΔΜ. Στον πολιτικό τομέα αναπόφευκτα θα αντικατοπτριστούν στο επίπεδο του δικαίου. Αν εξακολουθήσει να υφίσταται η τρέχουσα κατάσταση, θα πρέπει να αναμένονται νομικές κυρίως λύσεις βασισμένες ως προς «την κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα, την ενότητα και το απαραβίαστο των διεθνών αναγνωρισμένων συνόρων της ΠΓΔΜ» και ότι το μοναδικό μέλλον που μπορεί να διασφαλίσει ασφάλεια και ευημερία στην χώρα είναι η ευρωπαϊκή της προοπτική.

Η ανακοίνωση της συνομολόγησης της συμφωνίας ήταν αναπόφευκτο ότι θα προκαλούσε έντονες συζητήσεις. Οι εντάσεις επικεντρώθηκαν σε δύο κυρίως σημεία: α) το όνομα του κράτους και β) τη διαδικασία που επιλέχθηκε για τη διαπραγμάτευση του ονόματος. Αντίθετα, η κατάργηση του εμπόργκο, η αποκατάσταση των διπλωματικών σχέσεων με χρήση του ονόματος FYROM και η παραχώρηση διευκολύνσεων στη γειτονική χώρα πέρασαν με πιο ομαλό τρόπο.

Ο δημόσιος διάλογος επεκτάθηκε σε όλους τους χώρους του δημόσιου βίου, τον πολιτικό κόσμο, τα μέσα ενημέρωσης, την ακαδημαϊκή κοινότητα. Η κυβέρνηση θέλησε

να αποφύγει ενδεχόμενες αντιδράσεις μεγάλης μερίδας της κοινής γνώμης, ενώ παράλληλα προσπάθησε να δείξει μία ευρεία ανοχή του πολιτικού κόσμου στη διαδικασία που αυτή είχε αποδεχθεί.

Πάντως ανεξάρτητα από τις υπάρχουσες διαφορές και προστριβές που έχουν δημιουργηθεί, η Ενδιάμεση Συμφωνία συνέβαλε σε μία νέα ατμόσφαιρα στις σχέσεις Ελλάδας και ΠΓΔΜ. Εξάλλου, σύμφωνα με την επίσημη θέση της Ελλάδας, «η εφαρμογή της Ενδιάμεση Συμφωνίας απεδείχθη επιτυχής. Από την πλευρά της η ΠΓΔΜ οφείλει να συνεχίσει να τηρεί τα υπεσχημένα»⁵¹. Ας ελπίσουμε ότι μέσα από όλες αυτές τις συζητήσεις αναδύεται μία αισιοδοξία για ουσιαστική και καλής θέλησης διαπραγμάτευσης που προφανώς θα καταλήξει σε λύση με ένα «κοινά αποδεκτό όνομα».

⁵¹ <http://www.mfa.gr>, Αρχείο//C:/Ελλάδα- FYROM.htm

Βιβλιογραφία

Ελληνική (Βιβλίο)

- Λ. Γκούμας- Σ. Κωτσιόπουλος, 1999, «Το Χρονικό του 20ου Αιώνα, 1999», τόμος Α', εκδόσεις ΔΟΜΙΚΗ
- Ε. Κωφός- Β. Βλασιδής, 2003, «Αθήνα- Σκόπια: Η επτάχρονη Συμβίωση», Εκδόσεις Παπαζήση.
- Στρατής Μυριβήλης, 1924, "Η Ζωή εν Τάφω", εκδόσεις Εστία
- Ιωάννου Κ. , 1992, «Το ζήτημα της αναγνώρισης των Σκοπίων», εκδόσεις Σάκκουλα,
- Ρούκουνας Ε., 1982, «Διεθνές Δίκαιο II, Το κράτος και το έδαφος- Δίκαιο της Θάλασσας», τεύχος Α', εκδόσεις Σάκκουλα
- Τζώνος Θ. Χ, 1994, «Το Νομικό και πολιτικό καθεστώς των Σκοπίων», εκδόσεις Ι. Σιδέρης
- Ινστιτούτο Στρατηγικών και αναπτυξιακών μελετών, «Παρατηρητήριο Βαλκανίων- FYROM», 1991, ΙΣΤΑΜΕ,
- Π. Κανελλόπουλος, 2003, «Το Διεθνές Δίκαιο της ΕΕ», 4^η έκδοση, εκδόσεις Σάκκουλα
- Κ. Ιωάννου, Κ. Οικονομίδης, Χ. Ροζάκης, Α. Φατούρος, 1988, «Δημόσιο διεθνές δικαιο- Σχέσεις διεθνούς και εσωτερικού δικαίου», εκδ. Σάκκουλα
- Κ. Κούφας, 1988, «Η δικαιοκίνητη οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας», τεύχος Β', εκδ. Σάκκουλα
- Αριστοτέλης Τζιαμπίρης, 2003, «Ελληνική Εξωτερική Πολιτική και Μακεδονικό Ζήτημα», στο Παναγιώτης Τσάκωνας (επιμ.), Σύγχρονη Ελληνική εξωτερική Πολιτική: μια συνολική προσέγγιση», τόμος, β', Ι. Σιδέρης.
- Γιάννης Λούλης, 1995, «Η κρίση της πολιτικής στην Ελλάδα: Εκλογές – Κοινή Γνώμη – Πολιτικές εξελίξεις, 1980-1995», εκδ. Σιδέρης.
- Σ. Λυγερός, 2008, «Εν ονόματι της Μακεδονίας- Ο διπλωματικός πόλεμος για το όνομα», εκδόσεις Λιβάνη

Ελληνική (Άρθρο)

- Ιωάννου Κ., 19.5.1993, «Μακεδονικό: Η ανατομία του σχεδίου Βανς- Όουεν», Ελευθεροτυπία
- Σταύρος Λυγερός, 22-10-1994, Επενδυτής
- Ν. Χουντής, 13.08.2001, Αυγή
- Καθημερινή, 16.11.2004
- Βήμα, 10.04.2004
- Καθημερινή, 14.10.2005
- Βήμα, 21.02.2008

Ξενόγλωσση (Βιβλίο)

- Edward Carr, 2001, «Η εικοσαετής κρίση, 1919-1939. Εισαγωγή στη μελέτη των διεθνών σχέσεων», εκδ. Ποιότητα.

Ξενόγλωσση (Άρθρα Εφημερίδων)

Floudas, Demetrius Andreas, 1996, "A Name for a Conflict or a Conflict for a Name? An Analysis of Greece's Dispute with FYROM", Columbia University Press

Floudas, Demetrius Andreas; 2002, "Pardon? A Name for a Conflict? FYROM's Dispute with Greece Revisited" in: Kourvetaris *The New Balkans*, East European Monographs: Columbia University Press

Panayotis Tsakonas, No 14, 1997, "The Hellenic Diaspora and the Macedonian issue", *Journal of Modern Hellenism*

Δηλώσεις του εκπροσώπου τύπου του ΚΚΕ, Ιανουάριος 2001, Greek-American weekly newspaper

Ξενόγλωσση (Πρακτικά Συνεδρίων)

Country Report, Implementation of the Helsinki Final Act, April 1, 1997- March 31, 1998
Απόφαση 817/1993 και 845/1993 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ

Ηλεκτρονικές Πηγές

<http://www.mfa.gr>

<http://hri.org/news/Balkans/mic/96-01-25.mic.html>

ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ
CIRCUITRYANCE ΕΛΛΗΣΑΦΟΡ

11/04/2023

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Το σχέδιο Vance-Owen

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

**ΣΧΕΔΙΟ ΠΡΟΤΑΘΕΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ
CYRUS VANCE ΚΑΙ LORD OWEN**

14 ΜΑΪΟΥ 1993

Συνθήκη επιβεβαιούσα τα υπάρχοντα σύνορα και λαμβάνουσα μέτρα για οικοδόμηση εμπιστοσύνης, φιλίας και γειτονικής συνεργασίας.

Η Ελληνική Δημοκρατία και η Δημοκρατία της Nova Makedonija,

Αναφερόμενες στις αρχές του απαραβίαστου των συνόρων και της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών που ενσωματώθηκαν στην Τελική Πράξη της Διασκέψεως για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, που υπεγράφη στο Ελσίνκι,

Λαμβάνοντας υπόψη τις προϋποθέσεις του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και, ειδικότερα, τις αναφερόμενες την υποχρέωση των κρατών να απέχουν, στις διεθνείς σχέσεις τους, από την απειλή ή τη χρήση βίας εναντίον της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιουδήποτε κράτους.

Οδηγούμενες από το πνεύμα και τις αρχές της δημοκρατίας και των θεμελιωδών ελευθεριών και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αξιοπρέπειας σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών καθώς και την Τελική Πράξη των Ελσίνκι, τον Χάρτη των Παρισίων για μια νέα Ευρώπη και άλλες συνάδουσες πράξεις της Διασκέψεως για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη.

Εμπνεόμενες από το πνεύμα καλής γειτονίας και την επιθυμία να αποφύγουν συγκρούσεις μεταξύ τους.

Θεωρώντας αμοιβαίο συμφέρον τους τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, ειδικώς στην περιοχή τους.

Επιθυμώντας να επιβεβαιώσουν τα υπάρχοντα σύνορα μεταξύ τους ως ένα μόνιμο διεθνές σύνορο και να εξασφαλίσουν ότι αυτό το σύνορο αποτελεί δεσμό φιλίας μεταξύ τους.

Αναφερόμενες στην υποχρέωσή τους να μην επεμβαίνουν, υπο οποιοδήποτε προσχημα ή οποιαδήποτε μορφή, στις εσωτερικές υποθέσεις του άλλου.

Επιθυμώντας να αναπτύξουν τις αμοιβαίες σχέσεις τους και να θέσουν γερά θεμέλια για ένα κλίμα φιλίας και μόνιμης κατανόησης.

Αντιλαμβανόμενες ότι η οικονομική συνεργασία αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο για την ανάπτυξη αμοιβαίων σχέσεων επί μιας σταθερής και γερής βάσεως, και επιθυμώντας επίσης να αναπτύξουν και προωθήσουν μελλοντική συνεργασία.

Συμφώνησαν τα ακόλουθα:

A. ΦΙΛΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΩΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

Άρθρο 1

1. Ευθύς μολις επικυρωθεί αυτή η συμφωνία η Δημοκρατία της Ελλάδος θα αναγνωρίσει επισήμως τη Δημοκρατία της Nova Makedonija και τα μέλη πρέπει να αποκαταστήσουν εγκαίρως διπλωματικές σχέσεις σε πρεσβευτικό επίπεδο.
2. Τα μέρη πρέπει να κάνουν τακτικά διαβουλεύσεις σχετικά με την ανάπτυξη και προώθηση των διμερών τους σχέσεων. Για τον σκοπό αυτό συνιστούν δια του παρόντος κοινή Διυπουργική Επιτροπή, η οποία θα συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά τον χρόνο, εναλλάξ στις αντίστοιχες πρωτεύουσές τους.
3. Έκαστο μέρος πρέπει να ορίσει έναν υψηλό αξιωματούχο, ο οποίος ανά πάσα στιγμή θα είναι αμέσως προσιτός στον άλλον για να αντιμετωπισθεί το ταχύτερο και τεθεί υπόψη των αντιστοίχων αρχών

οτιδήποτε θα αφορά την ασφάλεια, ησυχία και γενική τάξη στα αμοιβαία τους σύνορα.

Οι εν λόγω αξιωματούχοι πρέπει να συναντώνται από καιρόν εις καιρόν και πρέπει να διαμορφώσουν μία συμπεφωνημένη μεθόδευση για την πραγματοποίηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 2

Τα μέρη επιβεβαίωσαν δια του παρόντος τα υπάρχοντα κοινά συννορά τους ως ακατάλυτα και απαραβίαστα διεθνή όρια.

Άρθρο 3

Έκαστο μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να σέβεται την κυριαρχία, εδαφική ακεραιότητα και πολιτική ανεξαρτησία του άλλου μέρους.

Άρθρο 4

Τα μέρη πρέπει να απέχουν, σύμφωνα με τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, από την απειλή ή τη χρήση βίας που θα αποσκοπούσε στην παραβίαση των υπαρχόντων συνόρων τους, και συμφωνούν ότι κανένα απο αυτά δεν θα προβάλλει ή θα υποστηρίξει διεκδικήσεις για οποιοδήποτε τμήμα του εδάφους του άλλου μέρους ή διεκδικήσεις για αλλαγή των υφισταμένων συνόρων τους.

Άρθρο 5

Η Δημοκρατία της Νова Μakedonija συμφωνεί να χρησιμοποιεί αυτό το όνομα για όλες τις επίσημες ανάγκες.

Άρθρο 6

1. Η Δημοκρατία της Νова Μakedonija επισήμως διακηρύσσει ότι ουδέν στο Σύνταγμά της, και ειδικότερα στο προοίμιο τον ή στο άρθρο 3 θα μπορούσε να συνιστά ή θα μπορούσε ποτέ να συνιστά τη βάση οποιασδήποτε διεκδικήσεις απο τη Δημοκρατία της Νова Μakedonija για οποιοδήποτε έδαφος που δεν είναι εντός των συνόρων της.
2. Η Δημοκρατία της Νова Μakedonija επισήμως διακηρύσσει με το παρόν ότι ουδέν στο Σύνταγμά της, και ιδιαίτερα στο άρθρο 49, θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι συνιστά ή θα συνιστούσε ποτέ τη βάση οποιαδήποτε διεκδικήσεως απο τη Δημοκρατία της Νова

Makedonija ειδικώς για την προστασία του καθεστώτος και των δικαιωμάτων οποιωνδήποτε απόμων σε άλλα κράτη που δεν είναι πολίτες της.

3. Η Δημοκρατία της Nova Makedonija, επίσης, επισήμως διακηρύσσει ότι το άρθρο 5 που αναφέρεται στη χρήση αυτού του ονόματος και οι ερμηνείες που δίδονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 6 αυτής της διεθνούς συμφωνίας δεν μπορεί να υπερκαλυφθούν από οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του Συντάγματος της.

Άρθρο 7

1. Έκαστο μέρος πρέπει το ταχύτερο να λάβει αποτελεσματικά μέτρα για να εμποδίσει εχθρικές δραστηριότητες ή προπαγάνδα από κρατικά ελεγχόμενες υπηρεσίες και να αποθαρρύνει πράξεις ιδιωτικών φορέων που θα μπορούσαν να προκαλέσουν βιαιότητες, μίσος ή εχθρότητα του ενός κατά του άλλου και ειδικότερα δραστηριότητα αλτρωτικής φύσεως εναντίον του άλλου μέρους.
2. Έκαστο μέρος αναλαμβάνει την υποχρέωση να μη χρησιμοποιεί σύμβολα, ονόματα, σημαίες, μνημεία ή εμβλήματα που αποτελούν μέρος της ιστορίας ή της πολιτιστικής κληρονομιάς του άλλου μέρους. Με αυτό το πνεύμα η Δημοκρατία της Nova Makedonija συμφωνεί, ως μέτρο οικοδομήσις εμπιστοσύνης να μη χρησιμοποιεί κατά οποιοδήποτε τρόπο του Ήλιου της Βεργίνας. Επιπροσθέτως, έκαστο μέρος πρέπει να σέβεται τα επίσημα γεωγραφικά ονόματα και τοπωνύμια της άλλης χώρας ως υποδεικνύεται από τη Διάσκεψη του ΟΗΕ για την Τυποποίηση των Γεωγραφικών Ονομάτων και θα επιδιώξει να κάνει χρήση μόνον αυτών των προσδιορισμών στα επίσημα κείμενά του, δημοσιεύματα και χάρτες. Αν το ένα μέρος επισύρει την προσοχή του άλλου επί οιασδήποτε παραβίασεως της παραγράφου 1 ή 2, το άλλο πρέπει αμέσως να προβεί στην επιβαλλόμενη διορθωτική ενέργεια ή να δείξει γιατί δεν κρίνει ότι υπάρχει λογος να το κάνει.

B. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Άρθρο 8

1. Κατά την εκτέλεση του έργου τους τα μέρη πρέπει να καθοδηγούνται από το πνεύμα και τις αρχές της Δημοκρατίας και των θεμε-

λιωδών ελευθεριών και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αξιοπρέπειας και των κανόνων του νόμου, κατά τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, την Οικουμενική Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών τη Διεθνή Σύμβαση για την εξάλειψη πάσης μορφής φυλετικών διακρίσεων, τη Σύμβαση Δικαιωμάτων τον Παιδιού, την Τελική Πράξη του Ελσίνκι, το Έγγραφο της Συναντήσεως της Κοπεγχάγης της Διασκέψεως για την Ανθρώπινη Διάσταση της ΔΑΣΕ και τον Χάρτη των Παρισίων για μιά Νέα Ευρώπη.

2. Ουδεμία διάταξη των οργάνων που αναφέρονται στην παράγραφο Ι πρέπει να ερμηνευθεί ως παρέχουσα οποιοδήποτε δικαίωμα για την πραγματοποίηση πράξεως αντίθετης προς τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ή της Τελικής Πράξεως τον Ελσίνκι, περιλαμβανομένης της αρχής της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών.

Άρθρο 9

Τα μέρη πρέπει να συνεργάζονται για τη διατήρηση και καλλιέργεια της Ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.

Άρθρο 10

Με την πεποίθηση ότι η ανάπτυξη των ανθρωπίνων σχέσεων είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της κατανόησης και της καλής γειτονίας των δύο λαών τους, τα μέρη πρέπει να ενθαρρύνουν επαφές σε όλα τα ανάλογα επίπεδα και δεν θα πρέπει να αποθαρρύνουν συναντήσεις μεταξύ των πολιτών τους.

Γ. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Άρθρο 11

1. Η Ελληνική Δημοκρατία θα προσπαθήσει να υποστηρίξει, όπου αυτό είναι δυνατόν, την εισδοχή της Δημοκρατίας της Νова Μακεδονίja σε εκείνους τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς στους οποίους είναι μέλος η Ελλάδα.
2. Τα μέρη συμφωνούν ότι η προϊούσα οικονομική μετάπλαση της Δημοκρατίας της Νова Μακεδονίja πρέπει να υποστηριχθεί με διεθνή

συνεργασία, όσο το δυνατόν περισσότερο με στενότερες σχέσεις της Δημοκρατίας της Νова Македонија με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Περιοχή και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Δ. ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άρθρο 12

1. Τα μέρη θα ακολουθούν στις σχέσεις τους τους όρους των κάτωθι διμερών συμφωνιών που είχαν συναφθεί μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της πρώην Ομοσπονδιακής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και στις 18 Ιουνίου 1959:
 - α. Σύμβαση για τις αμοιβαίες νομικές σχέσεις.
 - β. Συμφωνία για την αμοιβαία αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και,
 - γ. Συμφωνία σχετική με υδρο-οικονομικά ζητήματα.
- Κατόπιν αιτήσεως ενός εκ των μερών θα πρέπει να γίνουν: διαβουλεύσεις για την επαναδιαπραγμάτευση οποιασδήποτε από αυτές τις συμφωνίες, με σκοπό την αντικατάστασή της από άλλη που θα συναφθεί άμεσα μεταξύ των μερών.
2. Τα μέρη πρέπει να συμβουλευόμαστε το ένα το άλλο για να εξετάσουν το καθεστώς και το εφαρμόσιμο των άλλων διμερών συμφωνιών που είχαν τεθεί εν ισχύ στο παρελθόν μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Γιουγκοσλαβίας προκειμένου είτε να ανανεώσουν είτε να επαναδιαπραγματευθούν εκείνες τις συμφωνίες εντός έξι μηνών από την έναρξη ισχύος αυτής της συμφωνίας.
3. Τα μέρη δύνανται να συνάψουν πρόσθετες διμερείς συμφωνίες σε περιοχές αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

Άρθρο 13

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Δημοκρατία της Νова Македонија είναι περικλειστο κράτος, τα μέρη πρέπει, όταν θα συνάπτουν τις συμφωνίες που αναφέρονται στο άρθρο 14, να λαμβάνουν υπόψη, στο μέτρο που αυτό είναι εφαρμόσιμο, τις διατάξεις της Σύμβασης Διαμετακομιστικού Εμπορίου των "Περίκλειστων" Κρατών του 1965.

Άρθρο 14

Τα δύο μέρη πρέπει να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη σχέσεων φιλίας και

καλής γειτονίας μεταξύ τους και θα πρέπει να ενισχύσουν την οικονομική τους συνεργασία σε όλους τους τομείς περιλαμβανομένου του τομέα της διαχείρισης των υδατινών πόρων. Ιδιαίτερος πρέπει να προωθήσουν επί αμοιβαίας βάσεως τις οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές καθώς και επικοινωνιακή σύνδεση, χρησιμοποιώντας την καλύτερη διαθέσιμη τεχνολογία και διευκολύνοντας τη διέλευση των αγαθών τους μεταξύ τους και μέσω των εδαφών και λιμένων τους.

1. Προς το σκοπό αυτό πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλία εντός ενός μηνός από την έναρξη ισχύος αυτής της συμφωνίας, για διαπραγματεύσεις με σκοπό την υπογραφή, εντός έξι μηνών ή το ενωρίτερο αν είναι δυνατόν, συμφωνιών συνεργασίας στους προαναφερθέντες τομείς, λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις της Ελληνικής Δημοκρατίας που απορρέουν από τη συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και σε άλλα διεθνή όργανα. Οι εν λόγω συμφωνίες πρέπει να αναφέρονται σε θεωρήσεις διαβατηρίων, άδειες εργασίας, οικονομική συνεργασία τόσο επί διμερούς όσο και πολυμερούς επιπέδου, περιλαμβανομένου της συνεργασίας μεταξύ της Δημοκρατίας της Nova Makedonija και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και άλλων διεθνών οργανισμών.

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άρθρο 15

1. Τα μέρη πρέπει να ενδυναμώσουν τις οικονομικές σχέσεις τους σε όλους τους τομείς.
2. Τα μέρη πρέπει ιδιαίτερος να υποστηρίζουν την ανάπτυξη και συνεργασία στον τομέα της επενδύσεως κεφαλαίων, καθώς και τη βιομηχανική συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στη συνεργασία, μεταξύ μικρών και μεσαίων εταιριών και επιχειρήσεων.

Άρθρο 16

1. Τα μέρη πρέπει να αναπτύξουν και βελτιώσουν την επιστημονική και τεχνική συνεργασία καθώς και τη συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης.
2. Τα μέρη πρέπει να εντείνουν την ανταλλαγή πληροφοριών και της

3. Τα τέλη πρέπει να υπογραμμίζονται την αμοιβαία συνεργασία τους στον αγροτοβιομηχανικό τομέα με ιδιαίτερη αναφορά στην παραγωγή υγρίων γάλακτος.

Άρθρο 17

Τα τέλη πρέπει να υπογραμμίζονται την αμοιβαία συνεργασία τους στον αγροτοβιομηχανικό τομέα με ιδιαίτερη αναφορά στην παραγωγή υγρίων γάλακτος.

Άρθρο 18

Τα τέλη είναι ενήμερα ότι είναι ετήσιμα και θα πρέπει να συνεργασθούν προς αυτόν τον σκοπό.

Άρθρο 19

1. Τα τέλη θα μεριμνήσουν ιδιαίτερα για να αποβούν να προκαλέσουν κινδύνους στο περιβάλλον και να διατηρούν συνθήκες ζωής ιδιαίτερες στις λίμνες και τους ποταμούς που υποβάλλονται τα δύο κράτη.
2. Τα τέλη πρέπει να συνεργασθούν για την εξάλειψη κάθε μορφής ρυπανσίας των υδατικών περιβαλλόντων.
3. Τα τέλη πρέπει να προσταθούν να ανατιθούν και να εναρμόνισουν στρατηγικές και προγράμματα περιφερειακής και διεθνούς συνεργασίας για την προστασία των περιβαλλόντων.

Άρθρο 20

Τα τέλη πρέπει να συνεργασθούν για να εξαφάνουν τις συνέπειες καταστροφών.

Άρθρο 21

1. Τα τέλη θα βελτιώσουν και προωθήσουν επιχειρήσεις και τουριστικά ταξίδια.
2. Τα τέλη θα καταβάλλουν από κοινού προσπάθειες για να βελτιώσουν και επιταχύνουν τις τεχνολογικές και συννοσημακές δραστηριότητες.

σεις, περιλαμβανομένης της απλουστεύσεως των θεωρημένων διαβατηρίων στους πολίτες της άλλης χώρας σε συνάρτηση με τις υποχρεώσεις της Ελληνικής Δημοκρατίας που προκύπτουν από την συμμετοχή της στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και τα Σχετικά όργανα της Κοινότητας.

3. Τα μέλη πρέπει να επιχειρήσουν να βελτιώσουν και εκσυγχρονίσουν τις υπάρχουσες συνοριακές διασταυρώσεις όπως απαιτεί η κίνηση των συγκοινωνιακών μέσων και να κατασκευάσουν νέες όπου είναι απαραίτητα.

Άρθρο 22

1. Τα μέρη θα αναπτύξουν, εντείνουν και βελτιώσουν τις προξενικές σχέσεις τους και τη νομική συνεργασία και, μέσα σε αυτό το πλαίσιο θα παράσχουν νομική βοήθεια το ένα στο άλλο σε ποινικές, αστικές, κοινωνικές και διοικητικές υποθέσεις, σεβόμενα τους αντίστοιχους νομικούς κανόνες καθώς και τις διμερείς και πολυμερείς συνθήκες και συμβάσεις.
2. Τα μέρη θα συνεργάζονται στον αγώνα τους κατά του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας, του οικονομικού εγκλήματος, των ναρκωτικών, της παράνομης εμπορίας πολιτιστικής περιουσίας, προβολής κατά της πολιτικής αεροπορίας και της παραχαράξεως.

ΣΤ. ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 23

1. Τα μέρη πρέπει να διακανονίζουν την οποιαδήποτε διαφορά αποκλειστικά με ειρηνικά μέσα σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
2. Εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά από τα μέρη, οποιαδήποτε διαφορά ή διένεξη που προκύπτει μεταξύ τους αναφορικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή αυτής της συμφωνίας πρέπει να υποβληθεί από ένα εκ των δύο στο Διεθνές Δικαστήριο.

Άρθρο 24

Αυτή η συμφωνία δεν στρέφεται εναντίον κανενός άλλου κράτους ή άλλης οντότητας. Δεν σφετερίζεται δικαιώματα και καθήκοντα καθοριζόμενα από διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες που ισχύουν ήδη και τις οποίες τα

μέλη έχουν συνάψει με άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς.

Άρθρο 25

1. Αυτή η συμφωνία υπόκειται σε επικύρωση. Τα έγγραφα της επικυρώσεως θα ανταλλάγουν το ταχύτερο δυνατόν. Η συμφωνία θα τεθεί εν ισχύ την ημέρα της ανταλλαγής των εγγράφων.
2. Η συμφωνία θα παραμείνει εν ισχύ απεριόριστα, με τον όρο ότι μετά από 20 χρόνια η κάθε πλευρά μπορεί να τερματίσει με γραπτή ανακοίνωση, η οποία θα ισχύσει 12 μήνες μετά την κοινοποίηση στην άλλη πλευρά. Εις μαρτυρίαν των ανωτέρων, τα μέλη υπέγραψαν μέσω των νομίμων εκπροσώπων τους τέσσερα αντίγραφα αυτής της συμφωνίας στην αγγλική γλώσσα. Σε δύο μήνες, ο ΟΗΕ οφείλει να ετοιμάσει, μετά απο διαβεβαιώσεις με τα μέρη, μεταφράσεις στις γλώσσες τους οι οποίες θα αποτελούν τμήμα της καταχώρησης αυτής της συμφωνίας στην Γραμματεία του ΟΗΕ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ
ΚΙΡΟ ΓΚΛΙΓΚΟΡΩΦ

Μάρτυρες σύμφωνα με την απόφαση 817 (1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας.

CYRUS UANCE
LORD OWEN

Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Το κείμενο είναι σε Ελληνικά

Ο Υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας, κ. Νικόλαος Κώτσος, και ο Υπουργός Εξωτερικών της Νέας Υόρκης, κ. Τζορτζ Μάκ Γουόλντ, συμφώνησαν να υπογράψουν την παρακάτω Συμφωνία.

Επισημαίνεται ότι η Συμφωνία αυτή αποτελεί μέρος της διαδικασίας για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των δύο χωρών σχετικά με την κατάσταση των σχέσεων τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Η Μεταβατική Συμφωνία της Νέας Υόρκης
13 Σεπτεμβρίου 1995

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Η ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Το πλήρες κείμενο της συμφωνίας

Ο Υπουργός Κάρολος Παπούλιας ως εκπρόσωπος τον Πρώτου Συμβαλλομένου Μέρους ("Πρώτο Συμβαλλόμενο Μέρος") και ο Υπουργός Στέβο Τσεβερνκόφσκι, ως εκπρόσωπος του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους ("Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος") δηλώνουν και Συμφωνούν με το παρόν τα εξής:

Έχοντας υπόψη τις αρχές του απαραβίαστου των συνόρων και της εδαφικής ακεραιότητας των κρατών που ενσωματώνονται στην Τελική Πράξη της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη, που υπεγράφη στο Ελσίνκι.

Έχοντας κατά νου τις διατάξεις του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και, ειδικώς, εκείνες που αναφέρονται στην υποχρέωση των κρατών να απέχουν στις διεθνείς σχέσεις τους από την απειλή χρήσης βίας κατά της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας οποιονδήποτε κράτους.

Οδηγούμενοι από το πνεύμα και τις αρχές της δημοκρατίας και των θεμελιωδών ελευθεριών και τον σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα και αξιοπρέπεια, σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, καθώς επίσης και την Τελική Πράξη τον Ελσίνκι, το Χάρτη των Παρισίων για μια νέα Ευρώπη και τις σχετικές πράξεις τον Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη.

Λαμβάνοντας υπόψη το αμοιβαίο ενδιαφέρον τους για τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, ιδίως στην περιοχή τους.

Επιθυμούντες να επιβεβαιώσουν την υπάρχουσα μεταξύ τους μεθόριο ως διαρκή διεθνή μεθόριο.

Έχοντες υπόψιν την υποχρέωσή τους να μην παρεμβαίνουν, υπο οιοδήποτε πρόσχημα ή κατά οιονδήποτε τρόπο, στις εσωτερικές υποθέσεις της άλλης πλευράς.

Επιθυμούντες να αναπτύξουν τις αμοιβαίες σχέσεις τους και να θέσουν σταθερά θεμέλια για μία ατμόσφαιρα ειρηνικών σχέσεων και κατανόησης.

Αντλαμβανόμενοι ότι η οικονομική συνεργασία αποτελεί σημαντικό στοιχείο της ανάπτυξης αμοιβαίων σχέσεων σε σταθερή και ισχυρή βάση, και επίσης επιθυμούντες να αναπτύξουν και να προωθήσουν μελλοντική συνεργασία.

Επιθυμούντες να επιτύχουν ορισμένες ενδιάμεσες Συμφωνίες που θα παράσχουν μία βάση για τη διαπραγμάτευση μονιμής Συμφωνίας.

Συμφώνησαν τα εξής:

A. ΦΙΛΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

Άρθρο 1

1. Με τη θέση σε ισχύ αυτής της Μεταβατικής Συμφωνίας το Πρώτο Συμβαλλόμενο Μέρος αναγνωρίζει το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος ως ανεξάρτητο και κυρίαρχο κράτος, υπό την προσωρινή ονομασία που αναφέρεται σε επιστολή του Πρώτου Συμβαλλομένου Μέρους υπό ημερομηνία ίδια με αυτήν της παρούσας Ενδιάμεσης Συμφωνίας. Τα Μέρη πρόκειται σε σύντομο χρόνο να αποκαταστήσουν διπλωματικές σχέσεις σε συμφωνημένο επίπεδο με τελικό στόχο τις σχέσεις σε επίπεδο πρεσβευτών.
2. Το Πρώτο Συμβαλλόμενο Μέρος θα ιδρύσει κατά το συντομότερο δυνατόν γραφείο συνδέσμου στα Σκόπια, πρωτεύουσα του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους, και το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος θα ιδρύσει κατά τον συντομότερο χρόνο γραφείο συνδέσμου στην Αθήνα, πρωτεύουσα του Πρώτου Συμβαλλομένου Μέρους.

Άρθρο 2

Τα Μέρη επιβεβαιώνουν με το παρόν την υφισταμένη κοινή μεθόριο τους ως διαρκή και απαραβίαστα διεθνή σύνορα.

Άρθρο 3

Κάθε Μέρος δεσμεύεται να σέβεται την κυριαρχία, την εδαφική ακεραιότητα και την πολιτική ανεξαρτησία τον άλλου Μέρους. Κανένα από τα Μέρη δεν θα υποστηρίξει ενέργεια τρίτου μέρους κατευθυνόμενη κατά της κυριαρχίας, της εδαφικής ακεραιότητας και της πολιτικής ανεξαρτησίας του άλλου Μέρους.

Άρθρο 4

Τα Μέρη θα απόσχουν, σε αρμονία με τους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, από την απειλή χρήσεως βίας, συμπεριλαμβανομένης της απειλής ή χρήσεως βίας που αποβλέπει στην παραβίαση της υπάρχουσας μεθορίου, και συμφωνούν ότι κανένα από αυτά δεν θα προβάλλει ή υποστηρίξει αξιώσεις σε οποιοδήποτε τμήμα της επικράτειας του άλλου Μέρους ή αξιώσεις για μεταβολή της υπάρχουσας μεθορίου.

Άρθρο 5

1. Τα Μέρη συμφωνούν να συνεχίσουν διαπραγματεύσεις υπο την αιγίδα του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, σε ακολουθία προς την απόφαση 845 (1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας με κατεύθυνση την επίτευξη συμφωνίας επί της διαφοράς που προσδιορίζεται στην απόφαση αυτή και στην απόφαση 817 (1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας.
2. Αναγνωρίζοντας τη μεταξύ τους διαφωνία σε σχέση με την ονομασία του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους, κάθε Μέρος επιφυλάσσεται όλων των δικαιωμάτων του σε σχέση με τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται με την παρούσα Μεταβατική Συμφωνία. Τα Μέρη θα συνεργασθούν με κατεύθυνση τη διευκόλυνση των αμοιβαίων σχέσεών τους παρά τις αμοιβαίες θέσεις τους σε σχέση με την ονομασία του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους. Σε αυτό το πλαίσιο, τα Μέρη θα λάβουν πρακτικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος των εγγράφων, για την ομαλή διενέργεια εμπορίου και συναλλαγών κατά τρόπο που θα συνάδει με τις αντίστοιχες θέσεις τους σχετικά προς την ονομασία του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους. Τα Μέρη θα λάβουν πρακτικά μέτρα έτσι ώστε η διαφορά σχετικά με την ονομασία του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους να μην παρακωλύει ή παρεμβαίνει στην ομαλή διενέργεια εμπορίου και συναλλαγών μεταξύ του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους και τρίτων μερών.

Άρθρο 6

1. Το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος δηλώνει εδώ επισήμως ότι τίποτε στο Σύνταγμά του και ειδικώς στο Προοίμιο του ή στο άρθρο 3 του Συντάγματος δεν μπορεί και δεν θα έπρεπε να ερμηνεύεται ότι συνιστά ή θα συνιστά ποτέ τη βάση οποιασδήποτε αξίωσης από το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος σε οποιαδήποτε επικράτεια που δεν βρίσκεται εντός των υπαρχόντων συνόρων του.
2. Το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος δηλώνει εδώ επισήμως ότι τίποτε στο Σύνταγμά του και ιδίως στο άρθρο 49, όπως έχει τροποποιηθεί, δεν μπορεί και δεν θα έπρεπε να ερμηνεύεται ότι συνιστά ή θα συνιστά ποτέ βάση για να αναμειγνύεται το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος στις εσωτερικές υποθέσεις άλλου Κράτους προκειμένου να προστατεύσει το καθεστώς και τα δικαιώματα οποιωνδήποτε προσώπων σε άλλα Κράτη που δεν είναι πολίτες του Δευτέρου Συμβαλλομένου Μέρους.
3. Το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος δηλώνει περαιτέρω επισήμως ότι οι ερμηνείες που δίδονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος Άρθρου δεν θα υποκατασταθούν από οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του Συντάγματος του.

Άρθρο 7

1. Κάθε Μέρος θα λάβει σύντομα αποτελεσματικά μέτρα για να απαγορεύσει εχθρικές ενέργειες ή προπαγάνδα από κρατικά ελεγχόμενες υπηρεσίες και να αποθαρρύνει ενέργειες από ιδιωτικές οντότητες που θα είχαν ως πιθανό αποτέλεσμα να υποδαυλίσουν βία, μίσος ή εχθρότητα αμοιβαίως.
2. Με τη θέση σε ισχύ της Ενδιάμεσης αυτής Συμφωνίας, το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος θα παύσει να χρησιμοποιεί καθ' οποιονδήποτε τρόπο το σύμβολο με όλες τις μορφές του που απεικονίζεται στην εθνική του σημαία πριν τη θέση σε ισχύ της συμφωνίας.
3. Αν οποιοδήποτε Μέρος θεωρεί ότι ένα ή περισσότερα σύμβολα που αποτελούν μέρος της ιστορικής ή πολιτιστικής του κληρονομιάς χρησιμοποιείται από το άλλο Μέρος, θα επισημάνει τη φερόμενη αυτή χρήση στην προσοχή του άλλου Μέρους και το άλλο Μέρος θα προβεί σε απαραίτητη διορθωτική ενέργεια ή θα εξηγήσει για ποιο λόγο δεν θεωρεί απαραίτητο να πράξει κάτι τέτοιο.

Άρθρο 8

1. Τα Μέρη θα απόσχουν από την επιβολή οποιονδήποτε εμποδίου στη μετακίνηση ανθρώπων ή αγαθών μεταξύ των επικρατειών ή διά μέσου της επικρατείας εκατέρου Μέρους στην επικράτεια του άλλου. Αμφότερα τα Μέρη θα συνεργασθούν για να διευκολύνουν τη διακίνηση αυτή σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο και έθιμα.
2. Τα Μέρη συμφωνούν ότι μπορεί να ζητηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες να παράσχουν τις καλές υπηρεσίες τους σχετικά με την ανάπτυξη πρακτικών μέτρων συναφών προς την παράγραφο 2 του Άρθρου 5, ώστε να συνδράμουν τα Μέρη στην εφαρμογή του Άρθρου 8.

B. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Άρθρο 9

1. Κατά τη διεξαγωγή των υποθέσεων τους τα Μέρη θα οδηγούνται από το πνεύμα και τις αρχές της δημοκρατίας, των θεμελιωδών ελευθεριών, του σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα και αξιοπρέπεια, και την εφαρμογή του νόμου, σύμφωνα με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών, τη Διεθνή Σύμβαση για την Απάλειψη κάθε μορφής Φυλετικών Διακρίσεων, τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Παιδιού, την Τελική Πράξη του Ελσίνκι, το έγγραφο της Συνάντησης της Κοπεγχάγης, της Διάσκεψης για την Ανθρώπινη Διάσταση, της Διάσκεψης για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη και τον Χάρτη των Παρισίων για μία νέα Ευρώπη.
2. Καμία διάταξη των κειμένων που αναφέρονται στην ανωτέρω παράγραφο 1 δεν θα ερμηνευτεί ως παρέχουσα οποιοδήποτε δικαίωμα να αναληφθεί οποιαδήποτε ενέργεια αντίθετη στους σκοπούς και τις αρχές του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών ή της Τελικής Πράξης του Ελσίνκι, συμπεριλαμβανομένης της αρχής της εδαφικής ακεραιότητας των Κρατών.

Άρθρο 10

Πεπεισμένα ότι η ανάπτυξη των ανθρωπίνων σχέσεων είναι αναγκαία για τη βελτίωση της κατανόησης και της καλής γειτονίας των δύο λαών τους, τα

Μέρη θα ενθαρρύνουν επαφές σε όλα τα προσήκοντα επίπεδα και δεν θα αποθαρρύνουν συναντήσεις μεταξύ των πολιτών τους σε αρμονία με το διεθνές δίκαιο και έθιμα.

Γ. ΔΙΕΘΝΕΙΣ, ΠΟΛΥΜΕΡΕΙΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Άρθρο 11

1. Με τη βάση σε ισχύ της Μεταβατικής αυτής Συμφωνίας, το Πρώτο Συμβαλλόμενο Μέρος συμφωνεί να μην προβάλλει αντιρρήσεις στην αίτηση ή τη συμμετοχή του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους σε διεθνείς, πολυμερείς και περιφερειακούς οργανισμούς και θεσμούς, των οποίων είναι μέλος το Πρώτο Συμβαλλόμενο Μέρος πάντως, το Πρώτο Συμβαλλόμενο Μέρος επιφυλάσσεται του δικαιώματός να προβάλλει αντιρρήσεις σε οποιαδήποτε συμμετοχή αναφέρεται ανωτέρω εάν και στην έκταση που το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος πρόκειται να αναφερθεί σε τέτοιους οργανισμούς ή θεσμούς διαφορετικά από ότι στην παράγραφο 2 της απόφασης 817 (1993) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών.
2. Τα Μέρη συμφωνούν ότι η εξελισσόμενη οικονομική ανάπτυξη του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους πρέπει να υποστηριχθεί μέσω της διεθνούς συνεργασίας στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση μέσω στενής σχέσεως του Δεύτερου Συμβαλλομένου Μέρους με τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δ. ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άρθρο 12

1. Με τη θέση σε ισχύ της Ενδιάμεσης αυτής Συμφωνίας, τα Μέρη στις σχέσεις τους θα κατευθύνονται από τις προβλέψεις των ακολούθων διμερών συμφωνιών, που έχουν καταρτιστεί μεταξύ της πρώην Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και του πρώτου Συμβαλλομένου Μέρους την 18 Ιουνίου 1959:
 - α. Τη σύμβαση που αφορά τις αμοιβαίες νόμιμες σχέσεις.
 - β. Τη συμφωνία που αφορά την αμοιβαία αναγνώριση και εφαρμογή δικαστικών αποφάσεων, και
 - γ. Τη συμφωνία που αφορά υδρο-οικονομικά ζητήματα.Τα Μέρη θα έχουν σύντομα διαβουλεύσεις προς την κατεύθυνση της

- κατάρτισης νέων συμφωνιών ουσιαστές ομοίων προς τις ανωτέρω αναφερόμενες.
2. Τα Μέρη θα έχουν μεταξύ τους διαβουλευθεί προκειμένου να προσδιορίσουν άλλες συμφωνίες που καταρτίστηκαν μεταξύ της πρώην Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γιουγκοσλαβίας και του Πρώτου Συμβαλλόμενου Μέρους που θα κριθούν κατάλληλες για εφαρμογή στις αμοιβαίες σχέσεις τους.
 3. Τα Μέρη μπορεί να καταρτίσουν πρόσθετες διμερείς συμφωνίες σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος.

Άρθρο 13

Εν όψει του ότι το Δεύτερο Συμβαλλόμενο Μέρος είναι κράτος περικλειόμενο από ξηρά, τα Μέρη θα καθοδηγούνται από τις εφαρμόσιμες διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της Θάλασσας, όσο αυτές είναι εφαρμόσιμες τόσο στην πρακτική όσο και κατά την κατάρτιση συμφωνιών εκ των αναφερομένων στο Άρθρο 12.

Άρθρο 14

1. Τα Μέρη θα ενθαρρύνουν την ανάπτυξη φιλικών και καλής γειτονίας σχέσεων μεταξύ τους και θα ενισχύουν την οικονομική τους συνεργασία σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των υδάτινων πηγών. Συγκεκριμένα θα συμβάλουν, στη βάση της αμοιβαιότητας στην ενίσχυση των οδικών, σιδηροδρομικών, Θαλάσσιων και αεροπορικών μεταφορών και τηλεπικοινωνιακών δεσμών, χρησιμοποιώντας τις καλύτερες διαθέσιμες τεχνολογίες και θα διευκολύνουν τη μεταξύ τους μεταφορά των αγαθών τους, μέσω της επικρατείας και των λιμένων τους. Τα Μέρη θα πρέπει να τηρούν τους διεθνείς νόμους και κανονισμούς αναφορικά με τις μεταφορές, τις τηλεπικοινωνίες, τα σήματα και τους κώδικες.
2. Για το σκοπό αυτό, τα Μέρη συμφωνούν να αρχίσουν αμέσως διαπραγματεύσεις με σκοπό τη σύντομη εφαρμογή συμφωνιών συνεργασίας στους προαναφερθέντες τομείς, λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις του Πρώτου Συμβαλλόμενου Μέρους που απορρέουν από τη συμμετοχή του στην Ευρωπαϊκή Ένωση και από άλλα διεθνή κείμενα. Οι συμφωνίες αυτές θα έχουν σχέση με την επιβολή βίζας, τις άδειες εργασίας, την ασφάλιση "πράσινης κάρτας", με τη συνεργασία στις αερομεταφορές και την οικονομική συνεργασία.

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Άρθρο 15

1. Τα Μέρη θα ενισχύσουν τις οικονομικές τους σχέσεις σε όλα τα πεδία.
2. Τα Μέρη θα ενισχύσουν ιδιαίτερος την ανάπτυξη και τη συνεργασία στον τομέα των επενδύσεων κεφαλαίων, καθώς και τη βιομηχανική συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερη προσοχή θα αποδοθεί στη συνεργασία μεταξύ των μικρομεσαίων εταιριών και επιχειρήσεων.

Άρθρο 16

1. Τα Μέρη θα αναπτύξουν και θα βελτιώσουν την επιστημονική και τεχνική συνεργασία τους, καθώς και τη συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης.
2. Τα Μέρη θα εντείνουν την ανταλλαγή πληροφοριών και επιστημονικών και τεχνικών στοιχείων και θα επιδιώξουν τη βελτίωση της αμοιβαίας πρόσβασης σε επιστημονικούς και ερευνητικούς οργανισμούς, αρχεία, (βιβλιοθήκες και ανάλογους οργανισμούς).
3. Τα Μέρη θα υποστηρίζουν πρωτοβουλίες επιστημονικών οργανισμών και ατόμων που αποβλέπουν στη βελτίωση της συνεργασίας στον τομέα της επιστήμης.

Άρθρο 17

1. Τα Μέρη θα λάβουν ιδιαίτερη πρόνοια να αποφύγουν κινδύνους για το περιβάλλον και να διατηρούν τις φυσικές συνθήκες ζωής στις λίμνες και τους ποταμούς που είναι κοινά στα Μέρη.
2. Τα Μέρη θα συνεργάζονται για την εξάλειψη κάθε μορφής μόλυνσης στις συνοριακές περιοχές.
3. Τα Μέρη θα μεριμνήσουν ιδιαίτερα για την ανάπτυξη και την εναρμόνιση στρατηγικών και προγραμμάτων για περιφερειακή και διεθνή συνεργασία για την προστασία του περιβάλλοντος.

Άρθρο 18

1. Τα Μέρη θα συνεργάζονται για την αντιμετώπιση των συνεπειών καταστροφών.

Άρθρο 19

1. Τα Μέρη θα συνεργάζονται στη βελτίωση και ανάπτυξη της διακίνησης επιχειρηματιών και τουριστών.
2. Σε αρμονία με τις υποχρεώσεις του Πρώτου Συμβαλλομένου Μέρους, οι οποίες απορρέουν από τη συμμετοχή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε σχετικά όργανα της Ένωσης, τα Μέρη θα καταβάλλουν από κοινού προσπάθειες για τη βελτίωση και τη σύντμηση των τελωνειακών και συνοριακών διατυπώσεων, συμπεριλαμβανομένης της απλούστευσης της διαδικασίας έκδοσης βίας για τους πολίτες της κάθε χώρας, λαμβάνοντας υπ' όψιν την παράγραφο 2 του Άρθρου 5 αυτής της Μεταβατικής Συμφωνίας.
3. Τα Μέρη θα επιδιώξουν τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό, των υπάρχουσών συνοριακών διαβάσεων, ανάλογα με τις απαιτήσεις της ροής της κυκλοφορίας και βία κατασκευάσουν νέες συνοριακές διαβάσεις εάν καταστεί αναγκαίο.

Άρθρο 20

Τα Μέρη θα συνεργάζονται για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας, των οικονομικών εγκλημάτων των εγκλημάτων σχετικά με τα ναρκωτικά, του παράνομου εμπορίου πολιτιστικής περιουσίας, των επιθετικών πράξεων εναντίον της πολιτικής αεροπορίας και της πλαστογραφίας.

ΣΤ. ΤΕΛΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

Άρθρο 21

1. Τα Μέρη θα διευθετούν οποιαδήποτε διαφορά αποκλειστικός με ειρηνικά μέσα, με τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
2. Οποιαδήποτε διαφορά ή αμφισβήτηση, που προκύπτει μεταξύ των Μερών, σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή αυτής της Ενδιάμεσης Συμφωνίας, θα είναι δυνατόν να τεθεί από οποιαδήποτε από τα δύο μέρη στο Διεθνές Δικαστήριο, με εξαίρεση τη διαφορά που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του Άρθρου 5.

Άρθρο 22

Αυτή η Μεταβατική Συμφωνία δεν στρέφεται εναντίον οποιουδήποτε άλλου κράτους ή οντότητας και δεν παραβιάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώ-

σεις που απορρέουν από ήδη ισχύουσες διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες που τα Μέρη έχουν καταρτίσει με άλλα Κράτη ή διεθνείς οργανισμούς.

Άρθρο 23

1. Αυτή η Ενδιάμεση Συμφωνία θα τεθεί σε ισχύ και θα αρχίσει να εφαρμόζεται την τριακοστή ημέρα μετά την ημέρα της υπογραφής της από τους εκπροσώπους των δύο Μερών, που τίθενται κατωτέρω.
2. Αυτή η Ενδιάμεση Συμφωνία θα παραμείνει σε ισχύ έως ότου αντικατασταθεί από οριστική συμφωνία, με την πρόβλεψη ότι μετά επτά χρόνια έκαστο Μέρος θα μπορεί να αποσυρθεί από αυτή την Ενδιάμεση Συμφωνία με γραπτή δήλωση, η οποία θα έχει αποτελέσματα 12 μήνες μετά την επίδοσή της στο άλλο μέρος.

ΣΕ ΠΙΣΤΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΗΘΕΝΤΩΝ τα Μέρη δια των εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων τους, υπέγραψαν τρία αντίγραφα αυτής της Ενδιάμεσης Συμφωνίας στην αγγλική γλώσσα, η οποία θα καταχωρηθεί στη Γραμματεία των Ηνωμένων Εθνών. Μέσα σε δύο μήνες από την ημερομηνία της υπογραφής, τα Ηνωμένα Έθνη θα ετοιμάσουν, ύστερα από διαβουλεύσεις με τα Μέρη, μεταφράσεις στη γλώσσα του Πρώτου Συμβαλλόμενου Μέρους και στη γλώσσα του Δεύτερου Συμβαλλόμενου Μέρους, οι οποίες θα αποτελέσουν μέρος της καταχώρησης αυτής της Συμφωνίας.

Στο κείμενο ακολουθούν οι υπογραφές των εκπροσώπων των συμβαλλόμενων Μερών, η υπογραφή του Σάιρους Βανς, ειδικού αποσταλμένου του γ.γ. του ΟΗΕ και η ημερομηνία υπογραφής (13.9.95).

Πίνακας 1: Ιστορικές Περιοδοί

5000 π.Χ	Αρχαίοι σινοικισμοί Ελλήνων στην ευγύτερη περιοχή.
336 – 323 π.Χ	Βασιλεία Μ. Αλεξάνδρου
146 π.Χ	Η Μακεδονία Συγκλητική Επαρχία του Ρωμαϊκού κράτους.
3ος αιώνας μ.Χ	Γοτθικές επιδρομές
Αρχές 6ου αιώνα μ.Χ	Συγκρότηση βυζαντινής επαρχίας
Μέσα 14ου αιώνα – 1913	Τουρκοκρατία
1878 – 1912	Ανάπτυξη του «Μακεδονικού Ζήτηματος»
1912-1913	Απελευθέρωση μεγάλου μέρους της Μακεδονίας από τις ελληνικές δυνάμεις
1913	Συνθήκη του Βοσκουρεσίου
1944-1991	Σύσταση της Ομόσπονδης Δημοκρατίας της «Μακεδονίας» στο πλαίσιο της ειδικής Γιουγκοσλαβίας
1991 - 2000	Ανεξαρτητοποίηση και Μετάβαση

Πίνακας 2: Η εθνολογική και θρησκευτική σύνθεση της ΠΓΔΜ

Εθνολογία	
«Μακεδόνες»	66,6%
Αλβανοί	22,7%
Τούρκοι	4%
Σέρβο - Κροάτες	3%
Άλλοι	3,7%
Σύνολο	100%
Θρησκεία	
«Μακεδόνες» Ορθόδοξοι	67%
Μουσουλμάνοι	30%
Άλλο Θρήσκευμα	3%
Σύνολο	100%

Πηγή: Παντελής Σκλιάς, 2001, Διεθνής Πολιτική Οικονομική, σελ. 111

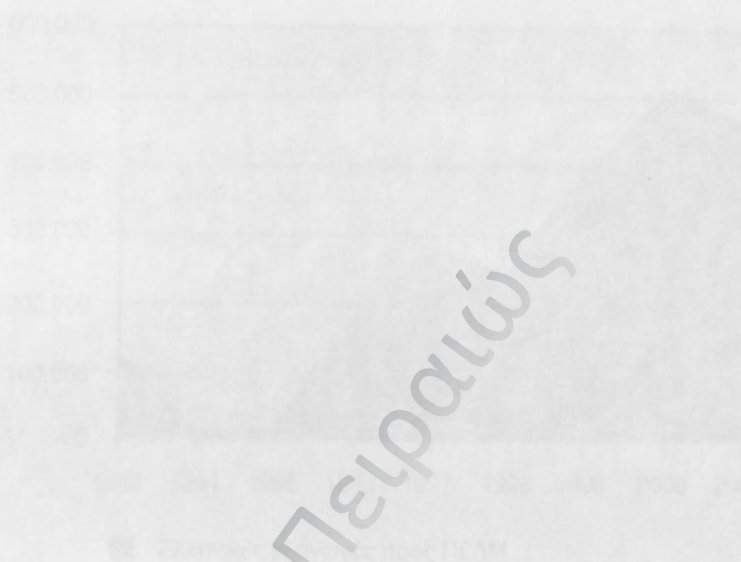
Πίνακας 3: Κατανομή Εξωτερικού Εμπορίου ΠΓΔΜ

Γεωγραφική κατανομή εξωτερικού εμπορίου ΠΓΔΜ (1992-1995)				
	1992	1993	1994	1995
ΕΞΑΓΩΓΕΣ (%)				
ΕΥΡΩΠΗ	85,87	83,41	87,18	89,94
ΑΣΙΑ	5,86	9,51	7,58	5,88
ΑΦΡΙΚΗ	1,26	0,88	1,30	1,04
ΒΟΡΕΙΑ & ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ	6,33	5,99	3,80	3,01
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (%)				
ΕΥΡΩΠΗ	86,84	87,36	87,36	86,06
ΑΣΙΑ	6,51	6,53	7,03	7,43
ΑΦΡΙΚΗ	2,15	2,26	0,49	0,57
ΒΟΡΕΙΑ & ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ	2,62	2,48	3,79	3,85

Πηγή: Παρατηρητήριο Βαλκανίων-FYROM, ΙΣΤΑΜΕ, 1999

Διαγράμμα 1

Οι ελληνικές εξαγωγές προς την ΓΓ ΔΜ 1993-2001

Διαγράμματα

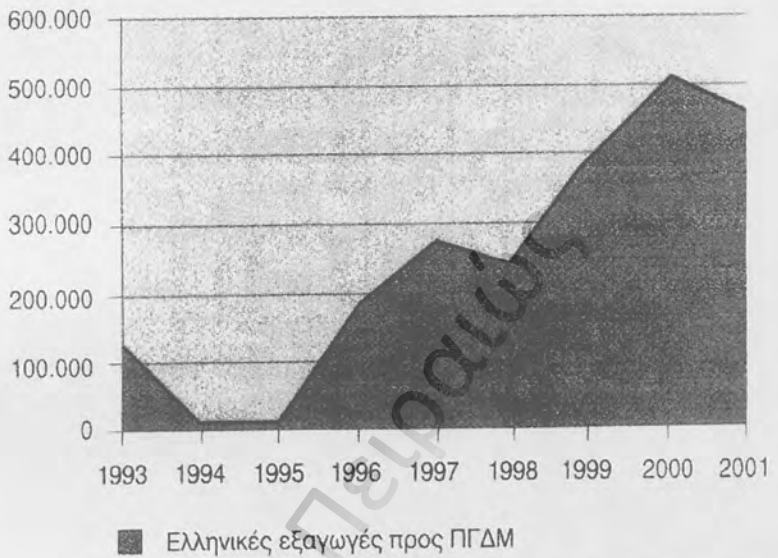
Διαγράμμα 2

Οι εξαγωγές προς την Ελλάδα 1993-2001

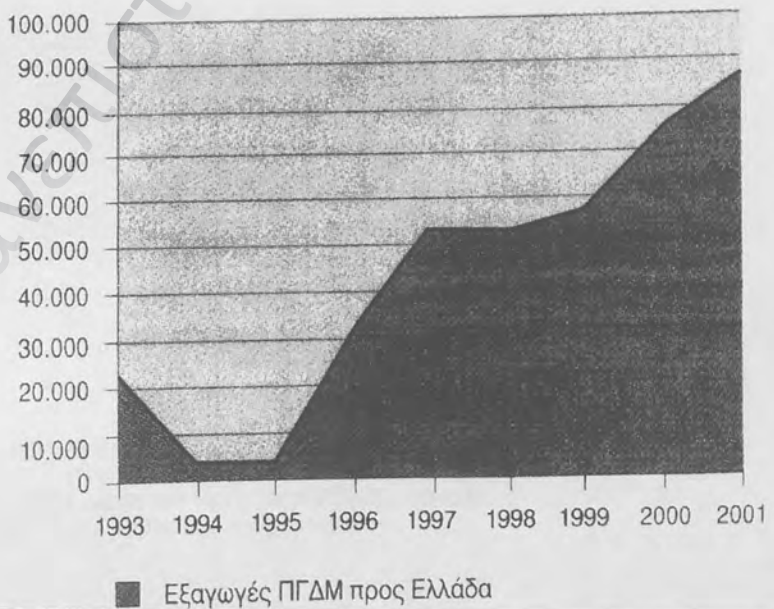
Διάγραμμα 1

Οι ελληνικές εξαγωγές προς την ΠΓΔΜ 1993-2001

Διάγραμμα 2

Οι εξαγωγές της ΠΓΔΜ προς την Ελλάδα 1993-2001

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ
<http://www.unipi.gr/pmsdes>